

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 53, 54, 57, 60 ja 33.20.52.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomalaisten hyvinvointi ja elämänlaatu ovat kehittyneet hyvin kuluneen kymmenen vuoden aikana. Polarisaation ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntyminen on kuitenkin riski sekä yksilöiden hyvinvoinnin, että yhteiskunnan vakauden kannalta. Tämä korostuu COVID-19 pandemian myötä, jolla on pitkäaikaisia vaikutuksia Suomalaisten hyvinvointiin ja elämänlaatuun sekä yhteiskuntaan kaikilla tasoilla.

Teknologian voimakas kehitys lisää mahdollisuuksia tukea terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja antaa vaikuttavampaa hoitoa ja palveluja. Myös tietoa voidaan hyödyntää entistä enemmän sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Työllisyys, terveys ja hyvinvointi sekä niitä tukevat palvelut vahvistavat kansalaisten osallisuutta ja estävät syrjäytymistä. Työn murros tuo uusia tapoja osallistua työelämään. Niiden myötä muuttuu myös sosiaaliturvan rahoituksen perusta.

Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tarpeenmukaiset sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja etuudet. Sosiaali- ja terveystaloudellisten palvelujen ja etuuksien uudistaminen edellyttää ja mahdollistaa uusien toimintatapojen käyttöön ottamisen. Digitalisaation mahdollisuudet hyödyntämällä toiminta tehostuu ja palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyvät.

Sosiaali- ja terveystaloudellisen politiikalla tuetaan työllisyysasteen nousua ja työn tuottavuutta huolehtimalla työntekijöiden terveydestä, hyvinvoinnista sekä toiminta- ja työkyvystä. Kansalaisten terveydentilan ja toimintakyvyn parantuessa sosiaali- ja terveystaloudellisten palvelujen tarve muuttuu. Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut on myös kasvua sekä teknologian ja palvelujen kehittämisen moottori.

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille. Tämän hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen, joka edellyttää talouskasvua ja rakenteellisia uudistuksia.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on osallistava ja osaava Suomi, joka on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Yhteiskunnan uudistaminen ja tasa-arvon lisääminen on mahdollista vain vahvistamalla ihmisten luottamusta demokraattisen järjestelmän toimintakykyyn. Tähän liittyen hallitus on antanut kuusi lupaus, jotka lunastamalla on mahdollista saavuttaa sosiaalisesti, taloudellisesti sekä ekologisesti kestävä Suomi.

Taloustaloudellisen politiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Se tarkoittaa ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävä julkista taloutta. Talouden vakauden ansiosta vältetään yllättävät, hyvinvointia heikentävät muutokset ihmisten elämässä.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveystaloudellisen ministeriön (STM) pääluokan osuus sosiaalimenoista on noin viidennes. Pääluokan suurimmat menokohteet ovat eläkkeet (34 %), perhe- ja asumiskustannukset sekä toimeentulotuki (29 %), työttömyysturva (15 %) ja sairausvakuutus (13 %).

Strategiset tavoitteet hallituskaudelle

Sosiaali- ja terveysministeriön strategian Eheä yhteiskunta ja kestävä hyvinvointi 2030 mukaisesti ministeriön tavoitteena on turvata ihmisten toimintakykyä, toimeentuloa ja palveluja, jotta voimme elää yhdenvertaisessa, kestävässä ja vakaassa yhteiskunnassa. Tätä tehtävää toteutetaan säädösvalmistelun, monipuolisen ohjauksen sekä poikkihallinnollisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla. Ministeriön työssä korostuvat tiedolla johtaminen, avoin viestintä, mahdollistavat säädökset, innovaatiot ja digitalisaatio.

Kestävä kehitys

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnassa painottuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen, osatyökykyisten työllistymisen ja työssä pysymisen edistäminen, iäkkäiden toimintakyvyn vahvistaminen ja palvelujen turvaaminen sekä sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Näitä tavoitteita toteutetaan vuonna 2021 erityisesti sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen sekä sosiaaliturvauudistuksen valmistelussa, tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelmassa, työhyvinvoinnin ja työelämän kehittämissuunnitelmassa.

Talousarvioesityksen sukupuolivaikutukset

Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi sekä Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi -strategiset kokonaisuudet asettavat rungon sosiaali- ja terveysministeriön toiminnalle. Sitä täydentävät ja tukevat muut hallitusohjelman strategiset kokonaisuudet. Merkittävänä uudistuksena valmistellaan sosiaali- ja terveystalouden uudistus ja sosiaaliturvan uudistus. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan lapsiperheiden tukemiseksi hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia ja jatketaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toteutusta. Sosiaali- ja terveysministeriön strategian vaikuttavuustavoitteiden seurantaindikaattoreissa on huomioitu sukupuolen mukainen erittely.

Kansainvälisen tasa-arvopalkinnon valmistelu- ja koordinaatiotyö siirtyi valtioneuvoston kanslialta sosiaali- ja terveysministeriölle vuodesta 2020 alkaen. Joka toinen vuosi jaettavaan palkintoon on varattu 500 000 euroa vuosille 2021 ja 2023. Ammattikorkeakouluopiskelijoille on tarjolla saman sisältöiset opiskeluterveydenhuollon palvelut kuin yliopisto-opiskelijoille vuodesta 2021 alkaen. Päihteitä käyttävien äitien hoitoon on varattu 1,5 milj. euron määräraha vuodelle 2021. Vankilan perheosaston toimintaa vahvistetaan 600 000 eurolla vuodesta 2021 alkaen. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin kasvaa 23,55 milj. euroon. THL:n toimintamenoihin ehdotetaan yhteensä 0,7 milj. euron lisäystä tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelman toimeenpanoon, naisiin kohdistuvan väkivallan torjunnan toimikunnalle ja väkivaltaisen radikalisaation ja ekstremismin ehkäisemiseen. Poikkihallinnollisen lapsistrategian valmisteluun on varattu 2,0 milj. euroa. Tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelman toteutusta jatketaan 0,5 milj. euron määrärahalta.

Vaikuttavuustavoitteet 2020—2023:

Toimintakyky

- Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- Toiminta- ja työkyky on parantunut
- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt

Toimeentulo

- Sosiaaliturva kannustaa työhön
- Köyhyyden ja syrjäytyneiden määrä on vähentynyt

Palvelut

- Vaikuttavat palvelut ja toimeentuloturva muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- Hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö edistää näiden strategisten tavoitteiden toteutumista vuosina 2020—2023 poikkihallinnollisessa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa. Näitä tavoitteita edistetään ja ne huomioidaan tasa-arvo ja samapalkkaisuohjelmassa sekä hallitusohjelman mukaisissa uudistuksissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin lakia alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) sekä lakia alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (8/2014). Euroopan unionin rakennerahastovarojen kohdentamisessa neuvotellaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtakunnallisiin hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriön, työ- ja elinkeinoministeriö, kanssa.

Seurantaindikaattori 2016—2021

	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 ar- vio
Toimintakyky						
Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet						
Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0—80 vuotta / 100 000 asukasta						
— Miehet	8 610	8 514	8 550 ¹	8 570 ¹	8 600	8 620
— Naiset	4 166	4 190	4 200 ¹	4 210 ¹	4 240	4 250
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi koke- vien osuus (%), 20—64-vuotiaat						
— Miehet	31,0	29,0	28,1	27 ¹	27	26
— Naiset	30,1	27,4	27,0	26 ¹	26	25
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista						
— Miehet	..	13,9	14 ¹	14,7	15	15
— Naiset	..	23,4	25 ¹	26,8	27	27
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20—64-vuotiaat						
— Miehet	55,4	54,5	60,9	62 ¹	62	63
— Naiset	58,1	60,5	66,1	67 ¹	67	68
Toiminta- ja työkyky on parantunut						
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet, lkm						
— Kokoaikaiselle	16 080	15 145	16 560	15 250 ¹	15 140	15 000
— Osa-aikaiselle	5 224	5 594	5 585	6 700 ¹	6 800	6 900
— Alle 25-v.	2 108	1 933	2 145	2 000 ¹	2 100	2 200
Niiden osuus, jotka uskovat, etteivät todennäköisesti jaksa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%), 20—64-v.						
— Miehet	24,8	26,2	24,5	24 ¹	23,5	23
— Naiset	26,6	23,4	21,9	21 ¹	20,5	20

	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 ar- vio
Itsestä huolehtimisesta vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet						
— Miehet	15,1	12,3	10,5	11 ¹	11	10,3
— Naiset	16,4	12,2	11,5	11 ¹	11	11,3
Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt						
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmakuolleisuus/ 100 000 asukasta	41	42	43	43 ¹	43	43
Työpaikkatapaturmataajuus	28,4	29,0	29,1 ¹	29	29	29
Vesiepidemioiden lkm	3	1	2	4	2	2
Poliisin tietoon tulleet perhe- ja lähisuhdeväkivaltatapaukset						
— Yhteensä, lkm	9 905	9 546	9 886	9 850 ¹	9 930	9 850
— Uhrina mies, %	29,2	29,8	30,9	30 ¹	31	31
— Uhrina nainen, %	70,8	70,2	69,1	70 ¹	69	69
Toimeentulo						
Sosiaaliturva kannustaa työhön						
Työllisyysaste						
20—29-v.	65,1	66,0	67,5	68,5	66,0	65,8
20—70-v.	66,8	67,6	69,6	70,6	69,2	69,3
55—64-v.	61,4	62,6	65,4	66,4	64,9	65,1
Pitkäaikaistyöttömät, %-työvoimasta	4,7	4,0	2,9	2,4	2,9	3,1
Eläkkeellesiirtymisiän odote 25-vuotiaalle	61,1	61,2	61,3	61,5	61,5	61,6
Köyhyyden ja syrjäytyneiden määrä on vähentynyt						
Pienituloisten osuus, %						
— Koko väestö	11,5	12,1	11,8	11,9 ¹	11,5	11,5
— Alle 18-v.	10,2	11,1	10,5	10,6 ¹	10,5	10,5
— Palkansaajat	1,4	1,7	1,7	1,9 ¹	1,8	1,8
— 65+	12,4	13,3	14,6	14,6 ¹	13,5	13,5
— Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18—24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä	..	16,9	17 ¹	17 ¹	20	20
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25—64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä						
— Yhteensä	2,5	2,8	2,9	2,8	2,9	2,9
— Tulottomat kotitaloudet, lkm	..	41 377	39 158	38 474	39 000	40 000
Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat, % ulkomaalaisten työvoimasta						
— Miehet	22,9	19,0	16,7 ¹	19 ¹	22	22
— Naiset	31,4	27,8	25,2 ¹	25 ¹	28	28
Palvelut						
Vaikuttavat palvelut ja toimeentuloturva muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden						
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0—17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,4	1,4	1,5	1,4 ¹	1,4	1,5

	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 ar- vio
Lapsiperhepalveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista	36,6	37 ¹	37	37
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17—24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä						
— Miehet	9,4	9,4	9,3	9,2 ¹	9	9
— Naiset	7,0	6,7	6,4	6,7 ¹	7	7
Osasairauspäivärahan saajat, % kaikista sairauspäivärahan saajista						
— Miehet	3,8	4,2	4,4	4,9	4,5	4,6
— Naiset	7,3	8,2	8,6	9,4	8,8	8,9
Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet						
— Miehet	10,4	7,9	9,0	9 ¹	9	9
— Naiset	14,4	10,7	11,6	12 ¹	12	12
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet						
— Miehet	58,2	57,3	50,6	52 ¹	52	52
— Naiset	51,8	54,9	51,6	53 ¹	52	52
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä						
— Miehet	93,5	93,6	93,8	93,9 ¹	94,0	94,1
— Naiset	89,2	89,5	89,7	89,8 ¹	89,9	90,0
Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin						
Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireetömän käynnin odotusaika yli 7 pv yhteydenotosta, % toteutuneista käynneistä						
— Yhteensä	55,3	55,0	55,9	61,5	.. ²	.. ²
— Miehet	53,9	53,9	55,4	60,3	.. ²	.. ²
— Naiset	56,3	55,8	56,2	62,3	.. ²	.. ²
Lääkärin vastaanottopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista						
— Yhteensä	15,8	15 ¹	17	16
— Miehet	13,9	14 ¹	15	14
— Naiset	17,3	17 ¹	19	17
— Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet 31.12., lkm	1 837	1 317	1 734	1 700 ¹	.. ²	.. ²
— 1.10.—31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %	94,5	93,6	93,1	94,1	90	91

	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ar-
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	toteutuma	arvio	vio

¹⁾ Arvio

²⁾ Kiireettömän terveydenhuollon hoitoon pääsy vaikeutuu koronaepidemian vuoksi. Valtioneuvosto on 17.3.2020 antanut asetuksen valmiuslain 86, 88, 93-95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta, joka sisältää mahdollisuuden soveltaa valmiuslain 88 § 1 momentin 1) kohtaa koko valtakunnan alueella. Edellä mainitun kohdan soveltamiseen liittyvä asetus kunnan oikeudesta poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikaisten noudattamisesta ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinneista on annettu 17.3.2020, ja se on voimassa 13.4.2020 asti.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2019—2021

	v. 2019	v. 2020	v. 2021	Muutos 2020—2021	
	tilinpäätös	varsinainen	esitys	1000 €	%
	1000 €	talousarvio	1000 €		
01. Hallinto	91 370	97 261	117 825	20 564	21
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 989	34 794	34 818	24	0
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	815	983	980	-3	0
05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	601	531	1 818	1 287	242
06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 105	19 272	17 013	-2 259	-12
07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	8 334	8 507	8 714	207	2
08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveyspalvelut, lääkehuolto ja lääkkeet sekä hoitotarvikkeet (arviomääräraha)	—	—	3 900	3 900	0
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)	7 000	9 900	20 320	10 420	105
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	19 430	19 229	19 500	271	1
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuudet (siirtomääräraha 2 v)	4 095	4 045	10 762	6 717	166
02. Valvonta	65 072	73 675	83 517	9 842	13

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021	
				1000 €	%
03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 587	14 235	17 229	2 994	21
05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 340	12 028	13 272	1 244	10
06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 752	5 104	6 041	937	18
07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 775	26 167	26 934	767	3
08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 500	5 200	3 200	-2 000	-38
09. Lääkeasioiden tietokartan toimeenpano (siirtomääräraha 3 v)	—	—	5 000	5 000	0
20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyntä selvittämisen menot (arviomääräraha)	10 118	10 941	11 841	900	8
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	87 232	104 231	100 221	-4 010	-4
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	54 083	54 787	60 177	5 390	10
25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)	5 075	7 000	5 000	-2 000	-29
31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	0	10 000	8 000	-2 000	-20
50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	23 222	24 042	23 042	-1 000	-4
63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	4 852	8 402	4 002	-4 400	-52
10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut	4 192 389	4 276 700	4 569 183	292 483	7
50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)	9 954	1 611 400	1 599 400	-12 000	-1
(51.) Lapsilisät (arviomääräraha)	1 346 300	—	—	—	0
(52.) Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 725	—	—	—	0
53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	13 800	16 100	16 500	400	2
54. Asumistuki (arviomääräraha)	1 477 300	1 485 400	1 627 400	142 000	10
(55.) Elatustuki (arviomääräraha)	209 916	—	—	—	0
56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)	47 634	50 800	57 300	6 500	13
57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)	693 000	672 700	782 200	109 500	16

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021	
				1000 €	%
60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	392 760	440 300	486 383	46 083	10
20. Työttömyysturva	2 159 364	2 234 266	3 530 169	1 295 903	58
31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	24 054	28 366	28 366	—	0
50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	714 892	745 400	1 601 000	855 600	115
52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)	1 417 586	1 457 500	1 897 000	439 500	30
55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)	2 832	3 000	3 803	803	27
30. Sairausvakuutus	2 408 603	1 975 800	2 084 300	108 500	5
50. Korvaukset rajat ylittävstä terveydenhuollosta (arviomääräraha)	—	—	—	—	0
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	2 408 603	1 975 800	2 084 300	108 500	5
40. Eläkkeet	4 590 709	4 953 071	4 996 600	43 529	1
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	59 300	59 000	58 300	-700	-1
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	706 003	729 900	735 300	5 400	1
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	293 200	328 700	377 700	49 000	15
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	9 246	12 571	13 900	1 329	11
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	13 050	13 600	13 700	100	1
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 509 911	3 809 300	3 797 700	-11 600	0
50. Veteraanien tukeminen	211 134	322 678	241 334	-81 344	-25
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	682	1 050	1 050	—	0
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	9 104	12 000	9 900	-2 100	-17
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	63 919	62 000	48 600	-13 400	-22
52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitos-	27 762	25 000	16 000	-9 000	-36

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021	
				1000 €	%
ten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)					
53. Valtionapu sotainvalidien puolisoitten kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 100	2 500	2 080	-420	-17
54. Rintama-avustus eräille ulkomalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	45	20	16	-4	-20
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	500	2 500	1 260	-1 240	-50
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	71 638	38 000	30 400	-7 600	-20
57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8	8	8	—	0
58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)	34 376	179 600	132 020	-47 580	-26
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	196 070	304 326	396 507	92 181	30
30. Valtion korvaus terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	500	350	350	—	0
31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 263	1 600	2 800	1 200	75
32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	23 800	25 000	25 000	—	0
33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)	92 693	96 000	96 000	—	0
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista, potilassiirroista ja lääketieteellisistä asiantuntijalausunnoista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	12 433	15 200	15 200	—	0
35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)	3 000	1 400	65 800	64 400	4600

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021	
				1000 €	%
36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	480	480	562	82	17
37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)	211	5 346	500	-4 846	-91
(38.) Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin	—	—	—	—	0
39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	97 410	128 810	31 400	32
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)	28 990	28 990	27 835	-1 155	-4
52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	19 550	22 550	23 550	1 000	4
63. Valtionavustus sosiaalialan osamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	2 950	3 050	3 000	-50	-2
64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	7 100	6 950	7 100	150	2
(65.) Lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen vahvistaminen (siirtomääräraha 2 v)	1 100	—	—	—	0
70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	35 218	37 473	41 673	4 200	11
20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	28 990	30 640	34 840	4 200	14
21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	650	545	545	—	0
22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	550	460	460	—	0
50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 200	2 000	2 000	—	0
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	1 900	2 900	2 900	—	0
52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	928	928	928	—	0
80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta	144 244	143 040	138 340	-4 700	-3
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomitustalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	123 954	122 750	117 000	-5 750	-5

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021 1000 €	%
41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	1 900	1 900	1 900	—	0
42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	250	250	300	50	20
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)	18 140	18 140	19 140	1 000	6
90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	363 289	380 000	310 000	-70 000	-18
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	363 289	380 000	310 000	-70 000	-18
Yhteensä	14 544 694	14 902 521	16 609 669	1 707 148	11
Henkilöstön kokonaismäärä ¹⁾	3 712	3 683	3 808		

¹⁾ Htv-määrä ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2021 maksullisen toiminnan osuus on 1 272 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteisen toiminnan osuus 244 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten valtion mielisairaaloiden, lastensuojeluyksiköiden ja vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoista, sekä eräistä muista menoista.

Päälukuokaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto. Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on vastaavasti vankien terveydenhuollon järjestäminen.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 34 818 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen

2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen

4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon ja kansainvälisen tasa-arvopalkinnon hallintoon liittyviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpanee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteet käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2021:

Toiminnallinen tehokkuus

— kehitetään yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa laskentatointa, kustannuslaskentaa ja muuta seurantaa mm. Kieku-tietojärjestelmän puitteissa ja hankintatointa Handi-periaatteiden mukaisesti

— maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

— toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia hallitusohjelman ohjelmia ja muita hankkeita

— valmistellaan ja toimeenpannaan sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskevaa uudistusta

— lisätään tutkimus- ja kehittäislaitosten yhteistyötä

— jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista

— vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet ja toimintamenojen supistuminen huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Ministeriön johto	490	551	558
Johdon tuki	2 662	2 995	3 010
Kansainvälisten asioiden yksikkö	2 593	2 917	2 930
Viestintä	1 280	1 440	1 450
Hallinto	2 636	2 967	2 980
Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto	1 756	1 976	1 990
Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto	2 683	3 019	3 030
Hyvinvointi- ja palveluosasto	11 873	13 293	13 200
Työ- ja tasa-arvo-osasto	5 009	5 637	5 670
Yhteensä	30 982	34 794	34 818

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	39 439	43 294	43 418
Bruttotulot	8 518	8 500	8 600
Nettomenot	30 922	34 794	34 818
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 898		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 905		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankintatoimen tukeen (siirto momentille 23.01.01)			-100
Kansainvälisen tasa-arvopalkinnon toiminnan siirron huomioiminen VNK:sta STM:lle			500
Siirto momentille 33.01.25			-500
Suomen Geneven pysyvässä edustossa olevan terveystalouden erityisasiantuntijan kustannuksiin (siirto momentille 24.01.01)			-294
Suomen Geneven pysyvässä edustossa olevan terveystalouden erityisasiantuntijan kustannuksiin (siirto momentilta 24.01.01)			294
Yhteensovittamiselimen toiminta			-300
JTS-miljardin tuottavuussäästö			-138
Palkkausten tarkistukset			892
Tasomuutos			-330
Yhteensä			24
2021 talousarvio			34 818 000
2020 IV lisätalousarvio			-1 035 000
2020 talousarvio			34 794 000
2019 tilinpäätös			31 989 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 980 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen
- 2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen
- 4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin

5) mielenterveyslain 3 tai 4 luvun nojalla määrätyn tahdosta riippumattoman psykiatrisen hoidon kustannuksiin niissä tapauksissa, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa eikä hoidon maksaja määräydy minkään muun lainsäädännön nojalla.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liikeloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetettavat tulostavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2021.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrisen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevaa tieteellistä tutkimustyötä tehdään ja hyödynnetään jatkuvasti. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Hoitoa kehitetään siten, että pakkotoimia tarvittaisiin mahdollisimman vähän. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksia vastaavaa moniammatillista työskentelyä sekä työnjohtoa. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötövuodet

	2019		2020		2021	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Toimintamenomääräraha	815	6	983	1	980	1
Liikeloudelliset suoritteet	61 366	839	62 598	853	62 933	853
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	370	9	330	8	293	8
Yhteensä	62 551	854	63 911	862	64 206	862

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018		2019	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	59 695	64 894	64 894	65 186
Bruttotulot	59 314	63 911	63 911	64 206
Nettomenot	319	983	983	980
Siirtyvät erät				
— siirtynyt edelliseltä vuodelta		550		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle		1 047		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	197,75	189,83	191,49
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	190,91	105,88	105,60
Vanhan Vaasan aikuisosastot	178,00	173,24	173,24

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/lasketut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioitu kehitys

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	362,83	379,44	386,63
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	850,39	864,03	884,16
Vanhan Vaasan aikuisosastot	408,00	421,00	421,00

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	60 276	61 544	61 877
— muut tuotot	1 090	1 054	1 056
Tuotot yhteensä	61 366	62 598	62 933
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	61 635	62 250	62 554
— osuus yhteiskustannuksista	222	274	274
Kustannukset yhteensä	61 857	62 524	62 828
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-491	74	105
Kustannusvastaavuus, %	99	100	100

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia (aik.os)	145 455	145 017	141 914
Mielentilatutkimushoitovuorokausia (aik.os.)	5 274	4 626	4 618
Mielentilatutkimuksia (aik.os.)	81	69	69
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 583	4 575	4 563
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	73	110	110
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	1	2	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työhöjousjärjestelmää ja työhyvinvointioh-

jelmia. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön kehittämisessä voimavaroja suunnataan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan perustuvaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen, jonka keskeisiä teemoja ovat muun muassa psykologisten valmiuksien koulutukset, biologiset ja farmakologiset koulutukset sekä pakkokeinojen vähentämiseen tähtäävä koulutus. Koulutuksen rahoitus tulee pääosin maksullisen toiminnan tuotoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kotikuntaa vailla oleville, tahdosta riippumattomaan hoitoon	500
Kotikuntaa vailla oleville, tahdosta riippumattomaan hoitoon TA 2020	-500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-2
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-1
Yhteensä	-3
2021 talousarvio	980 000
2020 talousarvio	983 000
2019 tilinpäätös	815 357

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 818 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen, toiminnan tukemiseen ja toimintaympäristön kehittämiseen
- 2) oppilashoitopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 3) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen
- 4) koulukotien ja vankilan perheosaston yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 5) koulukotioppilaille tarkoitetun kuukausirahan ja heidän vanhemmilleen tarkoitetun ateriakorvauksen maksamiseen
- 6) koulukotien toimitilojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Oppilaille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007) ja sosiaalihuoltolakiin (1301/2014).

Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liikeloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetettavat tavoitteet määritellään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Opetushallituksen ja koulukotien välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2021.

Vaikuttavuus

Valtion koulukotitoiminnan vaikuttavuutta lisätään hallinnollisen rakenteen konsernin omaisuutta kehittämällä sekä uudistamalla palvelujen tuottamisen toiminnallisia ja fyysisiä rakenteita. Vaikeasti käytöshäiriöisten, päihdeongelmaisten sekä mielenterveyden häiriöistä kärsivien lasten ja nuorten tarpeita vastaavia palveluita kehitetään lastensuojelun, terveydenhuollon ja vaativan erityisen tuen perusopetuksen integroituna kokonaispalveluna, turvaamalla määrällisesti riittävät henkilöstöresurssit sekä jatkuvalla henkilöstön erityisosaamista vahvistavalla koulutuksella. Koulukotien tutkimus- ja kehittämistyö ohjaa ja todentaa toiminnan vaikuttavuuden arviointia. Tutkimus- ja kehittämishankkeista saaduilla tiedoilla vaikutetaan lastensuojelun kehittämiseen niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään hyödyntäen sähköistä laadunhallintajärjestelmää sekä asiakasjärjestelmään sisältyvää vaikuttavuus mittaria. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaisen vuorovaikutuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Perheosaston työn vaikuttavuutta seurataan muun muassa asiakaspalautetta keräämällä ja toimintaa kehitetään palvelujen ostajien eli kuntien muuttuvia tarpeita vastaavaksi.

Koulukotien toimitiloille asetetaan palveluiden erityisyydestä johtuvat korkeat terveellisyys, turvallisuuden terapeuttisuuden ja kestävyys laatuvaatimukset. Koulukotien uusi toimitilakonsepti on kehitetty vastaamaan näihin tarpeisiin. Sekä suomen- että ruotsinkielisen palvelun turvaaminen edellyttää perusparannus- ja uudisrakennushankkeiden toteuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion koulukotien rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2019 toteutuma	2020		2021		
		htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Toimintamääräraha	601	-	531	-	1 818	-
Liiketaloudelliset suoritteet (sisältää opetushallituksen rahoitusosuuden)	24 290	328	24 129	356	24 709	356
Yhteensä	24 891	328	24 660	356	26 527	356

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020		2021 esitys
		varsinainen talousarvio	htv	
Bruttomenot		24 891	24 660	26 527
Bruttotulot		23 785	24 129	24 709
Nettomenot		1 106	531	1 818
Siirtyvät erät				
— siirtynyt edelliseltä vuodelta		1 106		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle		601		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ulkopuolisena rahoituksena saatavat maatalousavustukset.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	21 425	21 729	22 270
— muut tuotot	2 360	2 400	2 400
Tuotot yhteensä	23 785	24 129	24 670
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	1 239	1 300	1 300
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	22 827	22 650	23 199
— osuus yhteiskustannuksista	1 651	1 471	1 471
Kustannukset yhteensä	24 478	24 121	24 670
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-693	8	0
Kustannusvastaavuus, %	97	100	100

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 100 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen:

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Hoitovuorokausi	38 158	32 557	32 557
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	8 623	7 534	7 534
Koulupäivä	20 064	20 530	20 530
Jälkihuoltovuorokausi	1 582	1 500	1 500
Vankilan perheosasto	2 911	1 700	2 400

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Koulukotien toimitilojen kehittäminen	700
Vankilan perheosaston toimintamenot	600
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-2
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-11
Yhteensä	1 287

2021 talousarvio	1 818 000
2020 talousarvio	531 000
2019 tilinpäätös	601 000

06. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 013 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) vankiterveydenhuollon palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) ostopalveluna hankittavien vankien terveydenhoidon palvelujen maksamiseen siltä osin kuin ne eivät sisälly erilliseen arviomäärärahaan
- 3) vankiterveydenhuollon yleishallinnosta (sisältäen talous-, henkilöstö- ja tietohallinto sekä tukipalvelut) ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 4) vankiterveydenhuollon ja sen toimintaympäristön kehittämiseen
- 5) tieteellisestä tutkimustyöstä aiheutuneiden menojen maksamiseen
- 6) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystalouden järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, jotka katetaan arviomäärärahasta. Vankiterveydenhuollon yksikön tuloina otetaan huomioon sen maksullisesta palvelutoiminnasta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolien kanssa saatavat tulot.

Vaikuttavuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on ohjauksessaan asettanut vankiterveydenhuollolle tavoitteita, joilla mm. pyritään lisäämään entisestään vankien saamien terveystalouden vaikuttavuutta ja laatua, tiivistämään yhteistyötä vankiloiden psykologien, sosiaali- ja päihdetyön tekijöiden kanssa sekä varmistamaan hoidon jatkuvuus vangin vapautumisen jälkeen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	18 011	19 491	16 981
Bruttotulot	287	219	218
Nettomenot	17 724	19 272	16 763
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	0	-	-
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	767	-	-

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Terveyshuollon ja C-hepatiittihoidon kustannuksiin (siirto momentille 33.01.08)	-3 900
Tupakoinnin täyskiellosta aiheutuvat lisämenot	250
Ulkopuoliset terveystalouden ja kasvavat lääkekustannukset	1 008
Palkkausten tarkistukset	388
Tasomuutos	-5
Yhteensä	-2 259

2021 talousarvio	17 013 000
2020 talousarvio	19 272 000
2019 tilinpäätös	19 105 000

07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 714 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuomioistuimeen rinnastettava muutoksenhakuelin, joka toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa kansaneläkeasioissa ja Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä kuntoutusasioissa ja yleistä asumistukea, eläkkeen saajan asumistukea, lapsilisiä, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea, elatustukea, sotilasavustusta, äitiysavustusta, sairausvakuutusta, takuueläkettä, vammaisten tulkkauspalvelua, ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa, työmarkkinatukea, vuorottelukorvausta, työttömyyskassan jäsenyyttä, aikuiskoulutustukea, ammattitutkintostipendiä, palkkaturvaa, työnantajan omavastuumaksua ja työttömyysvakuutusmaksun perintää koskevilla asioilla. Lisäksi muutoksenhakulautakunnassa käsitellään lainvoimaisten päätösten poistamista koskevat hakemukset samoissa asiaryhmissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Tuottavuus ja taloudellisuus			
Päätöksen hinta (euroa/ratkaisu)	200	200	203
Työn tuottavuus (ratkaisu/htv)	403	408	400
Tulokset ja laadunhallinta			
Vireille tulleet valitusasiat	39 386	41 500	40 000
Ratkaistut asiat	41 511	42 000	42 000
Valitusten käsittelyaika (kk)	8,7	7,0	6,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	207
Yhteensä	207

2021 talousarvio	8 714 000
2020 talousarvio	8 507 000
2019 tilinpäätös	8 334 000

08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveyspalvelut, lääkehuolto ja lääkkeet sekä hoitotarvikkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ostopalveluna hankittaviin vankien terveydenhoidon palveluiden maksamiseen
- 2) C-hepatiittihoidon kustannuksiin

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystalvelujen järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, joiden määrä riippuu vankien määrästä ja heidän sairastavuudesta. Vankiterveydenhuollon yksikkö noudattaa C-hepatiittipotilaiden hoidossa kansallisen C-hepatiittistrategian mukaista toimintamallia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Terveystalveluiden ja C-hepatiittihoidon kustannuksiin (siirto momentilta 33.01.06)	3 900
Yhteensä	3 900

2021 talousarvio 3 900 000

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 320 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti Kanta-palvelujen (kansallinen potilastietojen sähköinen arkistointipalvelu, reseptikeskus, kansallinen sosiaalihuollon arkistointipalvelu sekä kansalaisen omien sähköisten resepti- ja asiakastietojen katselu- ja asiointipalvelu, potilaan tiedonhallintapalvelu, lääkemääräysten kirjoituspalvelu ja kansalaisille suunnattujen sähköisten palvelujen ja tietovarannon) kehittämiseen, sellaisten jatkuvien tehtävien ja ylläpidon kustannusten kattamiseen, joita ei voida periä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta tai apteekeilta käyttömaksuina sekä Kanta-palveluihin liittyvien kansallisen määrittelyjen tekemiseen ja ylläpitoon (Kela)

2) muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen

3) valtionavustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja alueellisen tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseksi (STM, THL)

4) Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen sekä digitalisaation toteutumisen arviointiin ja seurantaan (STM).

Selvitysosa: Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalvelujen toteuttaminen ja toteutuksia varten tarvittavien määrittelyjen laatiminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti. Uusien toiminnallisuuksien ja tietosisältöjen kehittämiseen tähtäävien kehittämishankkeiden lisäksi myös palveluiden tekninen infrastruktuuri, palveluiden jatkuvuuden varmistaminen ja tietoturva edellyttävät jatkuvaa kehittämistä ja ylläpitoa. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on lakisäätöisiä tehtäviä kuten raportointi valvontaviranomaisille sekä kansainvälisiä tehtäviä, joita ei voida rahoittaa käyttäjien maksamilla käyttömaksuilla.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös valtionavun maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille sekä tarvittaessa muille tahoille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen. Valtionapuviranomaisina voivat toimia THL ja STM.

Määrärahaa voidaan käyttää myös muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvien valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen sekä sosiaali- ja

terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen sekä digitalisaatiokehityksen arviointien ja seurannan toteuttamiseen.

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kanta-palveluiden kehityshankkeet	2 700
Muu tiedonhallinnan kehitys	1 200
Muut Kanta-palveluiden investoinnit	2 300
Siirto momentilta 33.01.01	500
Uusi kolmas konesali	3 720
Yhteensä	10 420
2021 talousarvio	20 320 000
2020 IV lisätalousarvio	500 000
2020 III lisätalousarvio	6 000 000
2020 II lisätalousarvio	6 000 000
2020 talousarvio	9 900 000
2019 tilinpäätös	7 000 000

29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	271
Yhteensä	271

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	19 500 000
2020 talousarvio	19 229 000
2019 tilinpäätös	19 430 441

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 10 762 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa muun muassa Suomen jäsenmaksusta WHO:lle, jonka rahoituksesta 25 % katetaan jäsenmaksuilla ja loppu jäsenmaiden vapaaehtoisrahoituksella. WHO:lta on edellytetty vah-

vempia toimia maiden taloutta ja turvallisuutta horjuttavien pandemioiden ja kriisien yhteydessä. Suomen rooli vai-
kuttaa järjestössä meneillään oleviin uudistuksiin korostuu vuosina 2018—2021 hallintoneuvostojäsenyyden myötä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Epidemiavalmius- ja innovaatiokoalition (CEPI) ja Kansainvälisen rokotusinstituutin (IVI) jäsenmak- sut	1 500
Muiden jäsenmaksujen tarkentuneet maksut	-283
WHO:n vapaaehtoinen tuki	5 500
Yhteensä	6 717

2021 talousarvio	10 762 000
2020 II lisätalousarvio	5 500 000
2020 I lisätalousarvio	5 000 000
2020 talousarvio	4 045 000
2019 tilinpäätös	4 095 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lakisääteistä valvontaa har-
joittavien laitosten toimintamenoista, työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista, lääkeasioiden tiekar-
tan toimeenpanosta aiheutuvista menosta ja oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menosta. Valvonta-
laitoksia ovat Säteilyturvakeskus, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittä-
miskeskus, Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomainen ja aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet.
Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Valvontalaitosten toiminta kohdistuu hallituskau-
den strategisista tavoitteista seuraaviin:

- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin.

Vaikuttavuus

- yhdenvertaisuuden, oikeusturvan ja muiden perusoikeuksien sekä lainsäädännön noudattamisen varmistaminen
- valvonnan painopiste on turvallisuutta, palveluiden järjestämistä ja omavalvontaa edistävässä ennakoivassa, riski-
perusteisessa sekä laadultaan ja laajuudeltaan merkittävän toiminnan valvonnassa.

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 229 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU-rahastojen tuella toteuttavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahasta saa käyttää myös enintään 1 500 000 euroa Suomen ja Venäjän tai muiden Suomen lähialueeksi luetta-
vien maiden kanssa tehtävään säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyöhön:

- 1) ensisijaisesti Venäjän Federaation ydinturvallisuusviranomaisen ja toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin
ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin

2) muiden Suomen lähialueeksi luettavien valtioiden viranomaisten kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin

3) ydin- ja säteilyturvallisuusyhteistyöhön liittyvien valtion siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2021. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet

Korkeatasoinen ionisoivan ja ionisoimattoman säteilyturvallisuuden taso on ylläpidetty ja varmistettu. EU:n perusnormidirektiivin vaatimusten mukainen ionisoivaa säteilyä käyttävien diagnoosimenetelmien lähetekäytännön oikeutusarviointi toimeenpantu. STUK:n toiminta pyrkii tukemaan hallituksen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalitalous ylläpitämällä korkeatasoista ydinturvallisuuden tasoa. STUK pyrkii mm. ydinsulkusopimuksen edistämällä edistämään hallitusohjelman tavoitetta, että Suomi on kokoaan suurempi Euroopassa ja maailmalla.

Säteilyturvakeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2019		2020		2021	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Budjettirahoitus	16 425	135	14 235	134	17 229	135
Maksullinen toiminta	23 542	196	22 349	196	24 087	194
Yhteisrahoitteinen toiminta	1 514	6	500	7	600	8
Yhteensä	41 481	337	37 084	337	41 916	337

Säteilyturvakeskuksen tulosalueittaiset kustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2019		2020		2021	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Ydinenergia	21 804	86	21 400	87	23 162	86
Säteilytoiminta	6 420	25	6 300	25	6 445	25
Valmiustoiminta	3 057	9	2 400	9	3 122	9
Tutkimus ja kehitys	2 631	13	1 484	12	3 021	13
Asiantuntijapalvelut	3 059	12	1 400	9	1 433	9
Viestintä	1 414	5	1 300	6	1 712	6
Ympäristö	3 096	9	2 800	9	3 021	9
Yhteiset palvelut ja tukitehtävät		117		119		119
Lomat		61		61		61
Yhteensä	41 481	337	37 048	337	41 916	337

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019		2020		2021	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Bruttomenot		41 481	37 084		41 916	
Bruttotulot		25 056	22 849		24 687	
Nettomenot		16 425	14 235		17 229	

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	11 485		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 647		

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (ydinturvallisuusvalvonta, 1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	18 383	19 649	21 387
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	18 396	19 649	21 387
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-13	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	748	700	700
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 365	700	700
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-617	-	-
Kustannusvastaavuus, %	55	100	100

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	356	100	100
— EU:lta saatava rahoitus	125	150	200
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 029	0	0
Tuotot yhteensä	1 510	250	300
Hankkeiden kokonaiskustannukset	1 066	500	600
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	444	-250	-300
Omarahoitusosuus, %	-42	50	50

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö Venäjän federaation kanssa on kohdistunut seuraaviin aihepiireihin: Leningradin ydinvoimalaitos, Kuolan ydinvoimalaitos, ydinturvallisuusvalvonta, radioaktiiviset jätteet, ympäristön säteilyvalvonta ja onnettomuusvalmius sekä ydinmateriaalivalvonta. Pääosa resursseista on kohdistettu mainittujen kahden ydinvoimalaitoksen turvallisuuden kohentamiseen siten, että pääkohde on Leningradin ydinvoimalaitos, jonka sijainti ja Tšernobyl-tyyppiset reaktorit korostavat jatkuvan parantamisen tarvetta. Hankkeisiin sisältyy muun muassa koulutustoimintaa, turvallisuusanalyysyjä, teknisiä turvallisuusparannuksia, laiteoimituksia sekä laitteistojen tarkastustekniikan kehittämistä. Leningradin ja Kuolan laitoksen ympäristön säteilyvalvontajärjestelmät on toteutettu tämän yhteistyön puitteissa.

Muiden lähialueeseen kuuluvien maiden kanssa ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö kohdistuu vastaavasti suomalaisten turvallisuuden kannalta merkittävimpiin kohteisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Konesalisiirto	436
Tutkimus- ja kehitystoiminnan jatkuvuuden turvaaminen	2 000
Valvontamaksut vastaamaan veronluonteisen valvonnan tuottoja ja kustannuksia	279
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-44
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-2
Palkkausten tarkistukset	326
Tasomuutos	-1
Yhteensä	2 994

2021 talousarvio	17 229 000
2020 talousarvio	14 235 000
2019 tilinpäätös	11 587 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 272 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2021. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— kärkihankkeiden tavoitteiden toteutumisen tukeminen: palvelut asiakaslähtöisiksi sisältäen mm. julkisen palvelulupauksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen, lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma, ikäihmisten kotihoidon kehittäminen ja digitalisaatio

— reformien toimeenpanon tukeminen: sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen, alue- ja keskushallinnon uudistus

— valvonnan painopisteen siirtäminen ennakoivaan ja omavalvontaan sekä toiminnan ohjauksen vahvistaminen tähän suuntaan

— lupa- ja valvontaprosessien sujuvoittaminen

— normien purkuun osallistuminen ja hallinnollisen taakan keventäminen sekä näistä johtuvien lainsäädäntöuudistusten toimeenpano.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjettiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamenomomentille kirjattavat tulot ovat terveydenhuollon ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattioikeuksia koskevia päätöksiä sekä valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisten palvelunantajien lupia koskevien suoritteiden maksuja sekä viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättäviä maksuja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	17 591	15 793	17 272
Bruttotulot	5 007	3 765	4 000
Nettomenot	12 584	12 028	13 272
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 712		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 468		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	6 304	4 965	5 200
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	6 304	4 965	5 200
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	1 297	1 200	1 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	4 587	3 565	3 655
— osuus yhteiskustannuksista	2 640	1 400	1 545
Kokonaiskustannukset yhteensä	7 227	4 965	5 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-923	-	-
Kustannusvastaavuus, %	87	100	100

*Tuotokset ja laadunhallinta***Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä**

	2019 toteutuma	2020 ennuste	2021 ennuste	2020/2021 muutos-%
Terveydenhuollon ammatinharjoittamista koskevat päätökset	20 813	20 000	20 000	0,0
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammatinharjoittamista koskevat laillistamispäätökset	21 356	10 000	10 000	0,0
Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asiat	1 612	1 500	1 750	16,7
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	777	970	800	-7,5

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Valviran strategia uudistettiin vuoden 2020 alussa. Kolmen strategisen painopisteemme; lisäämme asiakas-, potilas- ja elinympäristön turvallisuutta varmistamalla vastuullista toimintaa, turvaamme valtakunnallista yhdenvertaisuutta ja toimintamme perustuu ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon, tukena on neljä mahdollistajaa, jotka vaikuttavat olennaisesti strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Nämä ovat *asiakaslähtöinen digitalisaatio, vuorovaikutus ja yhteistyö, avoin ja vaikuttava viestintä* sekä *osaava ja hyvinvoiva henkilöstö*. Strategisten tavoitteiden toteutuminen edellyttää panostusta henkilöstöön, digitalisaatioon, yhteistyöhön ja viestintään

Toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa ja edellyttää virastolta uudistumista, johdolta uudenlaista suunnan näyttöä sekä henkilöstön sitouttamista myös muuttuviin tavoitteisiin. Muutoksessa on tärkeää vahvistaa nykyisiä asiantuntijavoimavaroja, hyödyntää verkostoja ja tukea henkilöstön osaamisen kehittämistä kohti uusia tarpeita. Tätä toteutetaan kehittämällä ja hyödyntämällä tavoite- ja kehityskeskusteluja sekä panostamalla henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Muutosta edesauttaa toimintatapojen ja työmenetelmien uudistaminen mm. digitaalisten työkalujen avulla.

Työhyvinvoinnista huolehtiminen luo perustaa henkilöstön toimintakyvylle. Suuri työmäärä, virkatehtävien suorittamiseen liittyvät vastuut sekä jatkuva muutostilanne ovat työhyvinvoinnin kannalta haasteellisia. Työhyvinvointia seurataan säännöllisin kyselyin ja tulosten analysointiin sekä kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen ja niiden seurantaan panostetaan, esimiestyötä tuetaan virastolle räätälöidyllä valmennuksella. Johto ja esimiehet kiinnittävät yhä enemmän huomiota esimiestyöhön, työtehtävien organisointiin ja henkilöstön tukemiseen sekä osaamisen kehittämiseen. Työntekijöiden työn ja vapaa-ajan yhteensovittamista tuetaan joustavia etätyökäytäntöjä kehittämällä ja myös uudet toimitilat mahdollistavat uudenlaisten työskentelytapojen ja toimintakulttuurin kehittämistä

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alkoholielinkeinoon kohdistuviin lupa- ja valvontatehtäviin sekä ohjaukseen (4 htv:ta)	280
Alkoholielinkeinorekisterin uudistushanke (ALLU) (v. 2020 osuus) (siirto momentilta 28.70.20)	-1 200
Alkoholielinkeinorekisterin uudistushanke (ALLU) (v. 2021 osuus) (siirto momentilta 28.70.20)	800
Lastensuojelun valvontaan (1 htv)	70
Momentille 11.19.09 tuloutettavat AVI:en perimät yksityisten sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelutuottajien vuosimaksuja vastaava summa	590
Tietoasiantuntija (1 htv)	70
Tupakkalain toimeenpanon maksullisen toiminnan rahoitus (2 htv:ta)	140
Vanhustenhuollon palvelujen valvontatehtäviin (2 htv:ta)	140
Viestinnän resurssien vahvistaminen (1 htv)	70
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-23
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	13
Palkkausten tarkistukset	322
Tasomuutos	-28
Yhteensä	1 244

2021 talousarvio	13 272 000
2020 IV lisätalousarvio	730 000
2020 talousarvio	12 028 000
2019 tilinpäätös	12 340 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 041 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen

2) viraston monitoimipaikkaisen toimintamallin vahvistamisesta aiheutuvien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on tarvittaessa toimitiloja toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2021. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Lääkkeiden jakelu tukee rationaalisen lääkehoidon periaatteiden toteutumista ja palvelujärjestelmän katkeamattomia hoitoketjuja Lääkeasioiden tiekartan toimenpidekokonaisuuksien edistäminen

— Lääkkeiden saatavuus ja apteekkien toimitusvarmuus ovat tavoitetasolla

— Palvelujärjestelmän toimintamallien kehittämisen tuki sisältäen digitalisaation

— HTA periaatteiden ja toimintamallien yhdenmukaistamiseen osallistuminen

— Lääkehoidon kansallisen ja alueellisen ohjauksen kyvykkyyksien tukeminen

— Fimea toimii ensisijaisena kansallisen ja kansainvälisen lääketiedon tuottajana ja kehittäjänä sekä osallistuu lääkealan tiedonhallinnan ja digitaalisten työvälineiden kehittämiseen

— Fimea on arvostettu myyntilupa-arvioija EU:ssa ja huolehtii kyvykkyyksien kehittämisestä

— EU-lainsäädännön kehittäminen ja täytäntöönpano

— Uudet valvontatehtävät ja niiden implementointi lisäarvoa tuottavalla tavalla

— Kliinisten lääketutkimusten asetuksen toimeenpano ja valvontamenettelyjen yhteensovittaminen Valtakunnallisen eettisen toimikunnan kanssa.

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että viraston maksullisen toiminnan suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti. Keskus seuraa tuottavuuden kehitystä Tilastokeskuksen määrittelemien tuottavuusindikaattorien avulla.

Toiminnan tehokkuus (indeksi 100 = vuosi 2011)

	2019 toteutuma	2020 tavoite	2021 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	84,0	> 100	> 100
Kokonaistuottavuusindeksi	84,2	> 100	> 100

Viraston henkilötövuodet

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Maksullinen toiminta	236	241	247
Ei-maksullinen toiminta	38	43	52
Yhteensä	274	284	299

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	29 882	30 176	31 299
Bruttotulot	24 057	25 072	25 258
Nettomenot	5 825	5 104	6 041
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 841		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 768		

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Budjettirahoitus	3 752	5 104	6 041
Maksullisen toiminnan tuotot	26 130	25 072	25 258
— julkisoikeudelliset suoritteet	23 715	22 742	22 578
— liiketaloudelliset suoritteet	13	-	-
— erillislakien mukaiset suoritteet	2 212	2 080	2 080
Muut tuotot	190	250	600
Edelliseltä vuodelta siirtynyt	4 841	-	-
Yhteensä	34 723	30 176	31 299

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	23 728	22 742	22 578
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	17 155	13 872	15 958
— osuus yhteiskustannuksista	9 724	8 870	6 620
Kustannukset yhteensä	26 879	22 742	22 578
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 151	-	-
Kustannusvastaavuus, %	88	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	2 212	2 080	2 080
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	892	1 335	1 335
— osuus yhteiskustannuksista	507	745	745
Kustannukset yhteensä	1 399	2 080	2 080
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	813	-	-
Kustannusvastaavuus, %	158	100	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään.

- edistetään valmennettavaa johtamisotetta
- osaamisen johtamista vahvistetaan
- liikkuvuus ja henkilökierro ovat osa henkilöstön kehittämistä
- työnantajakuva säilytetään nykyisellä tasolla

Tunnusluvut	2019 toteutuma	2020 tavoite	2021 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,8	yli valtion keskitason	yli valtion keskitason
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	7,3	alle valtion keskitason	alle valtion keskitason

Määräraha on tarkoitettu 150 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelaim mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelain (595/2009) 84 b §:ssä tarkoitettut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelaim mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset kateetaan lääkelain (595/2009) 84 b §:n mukaisella maksulla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Laboratoriotilojen uusiminen	150
Lääkehoitojen arviointitoiminnan voimavarojen vahvistamiseen	300
Lääketietovarantojen kehittäminen ja integraatiotyö	500
Lääkinnällisten laitteiden valvontaan ja terveysteknologian rekisterin uudistamiseen	240
Terveysteknologian ja geenitekniikan rekisterien uudistushanke tuottavuusrahoituksella, peruutus	-370
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-3
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	7

Palkkausten tarkistukset	113
Yhteensä	937
2021 talousarvio	6 041 000
2020 II lisätalousarvio	1 900 000
2020 talousarvio	5 104 000
2019 tilinpäätös	3 752 000

07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 26 934 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 §:n ja 20 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2021. Tarkennetut tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun aluehallintoviranomaisten välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työsuojeluvalvonta vahvistaa turvallista, terveellistä ja reilua työtä monipuolisilla keinoilla toimintaympäristön muutoksiin reagoiden ja toimintaa rohkeasti kehittäen. Toimintaympäristössä tunnistetut, valvontaan vaikuttavat ilmiöt liittyvät työoloihin, pirstaloituvaan työelämään, työn kuormitustekijöihin, jatkuvaan uudistumiseen, tiedon hyödyntämiseen ja digitalisaatioon.

Tavoitteena on, että työsuojeluvalvonta tukee ja edistää työpaikan omaa turvallisuustoimintaa, jotta työ olisi terveellistä ja turvallista kaikilla työpaikoilla työnteon muodosta riippumatta. Valvonnalla varmistetaan, että työnantajat ja muut vastuutahot noudattavat työsuojelulainsäädäntöä.

Valvonnan kohteena oleviin asiakokonaisuuksiin ja ilmiöihin määritellään ne valvonnan keinot, joita yhdistelemällä valvonnalla saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus. Valvonnan käytössä olevien keinojen monipuolistaminen ja tehostaminen sekä uusien keinojen kehittäminen ja käyttöönotto on keskeinen kehityssuunta toiminnassa.

Toiminnallinen tehokkuus

Tarkastustoiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

Toiminnallinen tehokkuus

	2019 toteutuma	2020 tavoite	2021 tavoite
Kokonaistarkastusmäärä	23 884	20 000	21 000
Muilla valvonnan keinoilla kontaktoidut työpaikat	-	15 000	15 000

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet tulosalueittain

Tulosalue	2019		htv	2020		htv	2021		htv
	toteutu- ma	%-osuus		tavoite	%-osuus		tavoite	%-osuus	
Työpaikkojen valvonta ja asiakaskysyntään vastaaminen	20 400	78	307	18 317	70	287	18 803	70	290
Valvontaa tukeva toiminta	5 754	22	87	7 850	30	123	8 131	30	125
Yhteensä	26 154	100	394	26 167	100	410	26 934	100	415

Tuotokset ja laadunhallinta

Työsuojelun vastuualueet ovat uudistumiskykyisiä ja yhteiskunnan ilmiöihin nopeasti reagoivia valvontaviranomaisia. Yhteistyötahot ja asiakkaat otetaan mukaan kehittämiseen ja kokeiluihin.

Tietoa hyödynnetään monipuolisesti valvonnan ja työelämän kehittämisessä. Työsuojelun vastuualueet jakavat tietoa, osaamista ja näkemystä eri sidosryhmien ja asiakkaiden käyttöön.

Digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään yhteistyötahojen ja asiakkaiden kanssa rohkeasti kokeillen. Työsuojeluvastuun tuottavuutta, kattavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan merkittävästi.

Sidosryhmäyhteistyö ja viestintä tukevat tehokkaasti työsuojelun vastuualueiden toimintaa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet edistävät vastuualuerajat ylittävää yhteistyötä ja valtakunnallisia yhteisiä tehtäviä sekä kehittävät henkilöstön osaamista. Vastuualueet ovat kilpailukykyinen ja jatkuvasti kehittyvä hyvän henkilöstöpolitiikan työpaikka, jossa huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista.

Osallistavan johtamisen ja esimiestyön avulla varmistetaan, että henkilöstö on mukana toiminnan kehittämisessä ja tarvittavien muutosten tunnistamisessa lisäarvoa tuottavalla tavalla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	25 329	26 337	27 104
Bruttotulot	264	170	170
Nettomenot	25 065	26 167	26 934
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 394		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 104		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Harmaan talouden torjunnan moniviranomaisyhteistyön kehittäminen (1 htv) (HO 2019)	70
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-131
Palkkausten tarkistukset	828
Yhteensä	767

2021 talousarvio	26 934 000
2020 talousarvio	26 167 000
2019 tilinpäätös	24 775 000

08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 2) lupaviranomaisen yleishallinnosta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään tietolupaviranomaisen peruspalvelujen ja infrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitoon. Tietoluvan saajat maksavat luvista ja aineistopalveluista, kuten tietojen kokoamisesta, yhdistelyistä, muokkaamisesta ja tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä aiheutuvista kustannuksista valtion maksuperustelain (150/1992) ja STM:n antaman Findatan maksuasetuksen mukaisesti. Lupaviranomainen korvaa rekisterinpitäjälle luvansaajilta perityistä maksuista sille kuuluvan osuuden. Lupaviranomainen maksaa Tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä järjestelmän toimittajille sopimuksen mukaisen korvauksen. Tietolupaviranomaisen tehtävistä säädetään laissa sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (552/2019).

Toiminnalle on asetettu seuraavat tavoitteet nelivuotiskaudelle 2020—2023:

- lupaviranomaisen neuvontapalvelun sekä lupaprosessin sekä tietojen kokoamis- ja käsittelyprosessin kehittäminen ja käyttöönotto
- tietoluvan edellyttämän tutkimuksen eettisen käsittelyn liittäminen osaksi lupaprosessia
- kansallisen sähköisen käyttöportaalin ja lupakäsittelyn asianhallintajärjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto tietojen yhdistämis- ja luovutuspalvelun sekä koodiavainten säilytyspalvelun kehittäminen ja käyttöönotto
- tietoturvallisen teknisen käyttöympäristön kehittäminen tietojen luovuttamiseksi
- lupaviranomaisen ja rekisterinpitäjien yhteistoiminnan kehittäminen.

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa lupaviranomaiselle ja sen toiminnalle tulostavoitteet lupaviranomaisen ohjausryhmän esitysten pohjalta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteuma	2020 arvio	2021 tavoite
Bruttomenot	506	5 250	3 950
Bruttotulot		50	750
Nettomenot	506	5 200	3 200
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	0		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 994		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluontoiset investoinnit vv. 2020-2023	-2 000
Yhteensä	-2 000
2021 talousarvio	3 200 000
2020 talousarvio	5 200 000
2019 tilinpäätös	2 500 000

09. Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Lääkeasioiden tiekartan toimeenpanosta aiheutuviin hankintoihin ja selvityksiin sekä toimenpiteiden koordinointiin, edistämiseen ja muihin vastaaviin menoihin
- 2) Lääkehoidon tiedonhallinnan kansallisten ja alueellisten kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä muiden alueellisten kehittämis- ja kokeiluhankkeiden menojen maksamiseen
- 3) Enintään kahdeksaa henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen toimenpideohjelman ohjaus- ja asiantuntijatehtäviin.

Selvitysosa: Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti lääkehuoltoa kehitetään lääkeasioiden tiekartan (STM:n raportteja 5/2019) mukaisesti. Lääkeasioiden tiekartan toimeenpanossa on kyse lääkkeiden jakelujärjestelmän rakenteellisesta uudistuksesta, lääkehoidon ohjauksen vahvistamisesta, lääkehoitoon liittyvän tietopohjan parantamisesta sekä tiedon käytön tehostamisesta. Paremmalla ohjauksella ja tietopohjalla voidaan varmistaa uusien lääkkeiden hallittu käyttöönotto ja edistää lääkkeiden järkevää käyttöä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano	5 000
Yhteensä	5 000

2021 talousarvio	5 000 000
------------------	-----------

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen
- 2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (133/2020) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen
- 3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen

4) oikeuslääketieteellisen ruumiin avaukseen määrättyjen ruumiiden kuljetuksista tai poliisin tilaamista ruumiiden kuljetuksista aiheutuvien menojen maksamiseen

5) oikeuslääkäreille virka-ajan ulkopuolella tehtävästä päivystyksestä aiheutuvien päivystyspalkkioiden tai -palkkojen maksamiseen enintään kahta henkilötyövuotta vastaavasti sekä muiden päivystystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Laki kuolemansyyn selvittämisestä (459/1973) määrittelee oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen perusteet. Momentilta maksetaan myös asetuksen (862/2004) mukaisia palkkioita ruumiinavauksia suorittaville oikeuslääkäreille.

Vuonna 2019 oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia tehtiin 8 137, vuonna 2020 arvioidaan tehtävän 8 220 ja vuonna 2021 arviolta 8 200 ruumiinavausta.

Toiminnan tavoitteena on:

- oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittaminen lain mukaisin indikaatioin
- yleisen oikeusturvan toteutuminen selvittämällä kuoleman olosuhteet, kuolemansyy ja kuolemanluokka
- selvittää alkoholi- ja huumemyrkytyskuolemat, alkoholin ja muiden päihteiden sekä lääkeaineiden merkitys kuolemantapauksissa
- saada väkivaltaisista kuolemista oikeuden käyttöön puolueeton ja riippumaton asiantuntijalausunto ja todisteluai-neisto
- varmistaa potilaan ja terveydenhuollon henkilöstön oikeusturva
- tuottaa tietoa tapaturmaisista, ammattitaudin aiheuttamista ja luonnollisista kuolemista vakuutus oikeudellisia selvityksiä varten
- oikeuslääkäriresurssien saatavuuden varmistaminen erikoislääkärikoulutuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen toimitilan muutoksesta johtuva kustannustason kasvu	900
Yhteensä	900
2021 talousarvio	11 841 000
2020 IV lisätalousarvio	—
2020 talousarvio	10 941 000
2019 tilinpäätös	10 118 220

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoista ja valtionavusta Työterveyslaitoksen menoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa hallinnon alansa tutkimus- ja kehittämispolitiikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämistoimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispolitiikka on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua ja niiden toimeenpanoa sekä informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehtäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyen.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta kohdistuu hallinnonalan strategisista tavoitteista erityisesti seuraaviin:

- Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- Toiminta- ja työkyky ovat parantuneet
- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- Hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä.

Vaikuttavuus

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vaikuttavuutta haetaan:

- päätöksenteon tuella, mm. hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arvioimisella
- tietotuotannon parantamisella
- tutkitun tiedon välittämällä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kansalaisten käyttöön.

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 60 177 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuista, biopankkien osuuskunnan osuuden merkintään ja vuosijäsenmaksuihin, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksista, ulkomailla toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen
- 3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito -suositusten laadintaan, syöpä- ja näkövammarekisterin tekniseen ylläpitoon Suomen Syöpäyhdistys ry:lle ja Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä Hoitotyön tutkimussäätiön ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustusten ja muiden menojen maksamiseen
- 4) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen
- 5) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin
- 6) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin tartuntatautien ehkäisyyn ja valvontaan liittyviin hankkeisiin
- 7) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ohjauksen ja arviointitoiminnon menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ohjaustehtäviin, valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tietotekniikan kehittämiseen ja ylläpitoon sekä muihin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä

telystä annetun lain (159/2007), sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) sekä lain sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015) mukaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen. THL toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi THL toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä. THL vastaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjaustehtävistä.

THL:n toiminnan perusta on laki terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön strategiaan visioon eheästä yhteiskunnasta ja kestävästä hyvinvoinnista. Laitoksen strategisissa päälinjauksissa tavoitteina ovat uudistuminen, tietoaineiston tehokas käyttöönnotto, ennakointi, priorisointi ja työyhteisöön panostaminen.

Laitoksen toiminnassa korostuu asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämässä päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen tavoite tietovarantojen kehittämisestä ja niiden käytön helpottamisesta.

Toiminnallinen tehokkuus

Voimavarojen supistuessa THL on tarkistanut toimintaansa siten, että hallitusohjelman toimeenpanoon ja asiantuntija- ja viranomaistehtävien hoitoon liittyvät riskit on minimoitu. THL:stä koskevan kehyspäätöksen mukainen rahoitustaso tulevaisuudessa edellyttää sopeutusten jatkamista lähivuosina. Sopeutusten yhtenä kohdentamisperusteena on uusi strategia. Ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. THL:n tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. THL:n tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus ja palvelevat asiakkaiden tietotarpeita. THL:n hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistumista. THL:n rahoitusrakenne on tarkoituksenmukainen.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

THL kehittää ja uudistaa osaamispääomaansa. THL:n henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mukaisesti. Johtamistehtävissä toimivien osaamista kehitetään, jotta johtaminen on ammattimaista ja kannustavaa. Henkilöstön hyvinvointia tuetaan ja työnantajakuvaa kehitetään. Henkilöstösuunnittelun ennakoivuutta ja pitkäjänteisyyttä parannetaan.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määräraha arvioidaan käytettävän avustuksiin (euroa)

Alkoholitutkimussäätiölle	343 000
Suomalainen Lääkäriseura Duodecimille	720 000
Suomen Syöpäyhdistykselle	881 000
Näkövammaisten keskusliitolle	133 000
Hoitotyön tutkimussäätiölle	388 000
Yhteensä	2 465 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	94 073	86 587	90 977
Bruttotulot	36 670	31 800	30 800
Nettomenot	57 403	54 787	60 177
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 839		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 519		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— myyntituotot	9 866	10 000	10 000
Tuotot yhteensä	9 866	10 000	10 000
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	-	20	20
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	5 765	5 700	5 700
— osuus yhteiskustannuksista	2 107	2 300	2 300
Kustannukset yhteensä	7 872	8 000	8 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 994	2 000	2 000
Kustannusvastaavuus, %	125	125	125

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	15 561	13 000	12 000
— EU:lta saatava rahoitus	2 603	2 500	2 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	371	300	300
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	8 087	6 000	6 000
Tuotot yhteensä	26 622	21 800	20 800
Hankkeiden kokonaiskustannukset	34 793	28 500	27 200
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-8 171	-6 700	-6 400
Omarahoitusosuus, %	23	24	24

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet osastoittain

	2019		2020		2021	
	toteutuma	htv	arvio	htv	tavoite	htv
Hyvinvointi	13 609	159	12 122	157	12 737	155
Kansanterveysratkaisut	20 003	198	18 183	196	19 106	193
Järjestelmät	10 112	83	9 525	82	10 008	80
Valtion sosiaali- ja terveyspalvelut	16 736	199	15 586	197	16 376	195
Terveysturvallisuus	15 162	170	13 854	168	14 555	165
Tietopalvelut	18 451	141	17 317	139	18 195	137
Yhteensä	94 073	950	86 587	939	90 977	925

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan lisäys; Hotus / ruotsinkielinen materiaali	-100
Harvinaisten sairauksien koordinaatiotehtävä	200
ICD 11-standardien toimeenpano	100
Käypähoitosuosituksen käännökset ruotsinkielelle (HO 2019 kertaluonteinen)	-600
Laatu ja vaikuttavuustiedon koordinaatiotoiminta	1 405
Lastensuojelun sijaishuollon seuranta tutkimus, ohjaus ja kehittäminen (1 htv)	-80
Naisiin kohdistuvan väkivallan torjunnan toimikunta	150
Oikeuslääketieteen erikoislääkäreiden palkkakustannuksiin	600
Tiedonhallinnan korjausvelka	1 000
Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelman toimeenpano	46
Vanhuspalvelulain muutoksesta aiheutuvat pysyvät menot	800
Väkivaltaisen radikalisaation ja ekstremismin ehkäisemiseen	500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-192
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	207
Palkkausten tarkistukset	1 415
Tasomuutos	-61
Yhteensä	5 390

2021 talousarvio	60 177 000
2020 IV lisätalousarvio	5 002 000
2020 I lisätalousarvio	12 800 000
2020 talousarvio	54 787 000
2019 tilinpäätös	54 083 000

25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) julkisten biopankkien toimintojen yhtenäistämistä ja yhteisen toimijan valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) kansallisen syöpäkeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

- 3) kansallisen neurokeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä kliinisen tutkimuksen ja hoidon pilottihankkeisiin
- 4) kansallisen lääkekehityskeskukseen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) kansallisen genomikeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) hankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuvien valtionavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, korkeakouluille, yleishyödyllisille yhteisöille ja biopankkien muodostamalle osuuskunnalle
- 7) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Täsmälääketieteen peruspilareina Kansalliset osaamiskeskittymät (genomi-, lääkekehitys-, neuro- ja syöpäkeskus sekä biopankkitoiminnan yhtenäistäminen) tukevat terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vauhdittamista sekä yksilöllistetyn terveydenhuollon edistämistä. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa valmistelusta ja toimeenpanosta yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden toimijoiden (sairaanhoitopiirit, korkeakoulut, asiantuntijalaitokset) kanssa.

Tavoitteet ovat seuraavat:

- tehostetaan julkisten biopankkien toimintoja yhtenäistämällä toimintatavat ja varmistetaan tehokas yhteistyö eri osaamiskeskittymien ja etenkin genomikeskuksen kanssa
- perustetaan kansallinen syöpäkeskus, kansallinen neurokeskus ja kansallinen lääkekehityskeskus
- edistetään yksilöllistetyn lääketieteen (täsmälääketieteen) kehittymistä osaksi sosiaali- ja terveysalaa ja parannetaan ihmisten hyvinvointia ja palveluita tutkimuksen, osaamisen, kehittämisen, innovaatiotoiminnan, investointien ja uuden liiketoiminnan avulla
- tuetaan terveysalan kasvustrategian tavoitteiden toteutumista ja Suomen aseman vahvistumista kilpailukykyisenä toimintaympäristönä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallisen lääkekehityskeskukseen perustaminen, peruutus	-1 000
Vanhuspalvelulain muutoksen toteutus	-1 000
Yhteensä	-2 000
2021 talousarvio	5 000 000
2020 talousarvio	7 000 000
2019 tilinpäätös	5 075 000

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaprosessien uudistamiseen hallituksen strategisten tavoitteiden mukaisesti
- 2) lapsi- ja perhepalvelujen kehittämiseen osana tulevaisuuden sote-keskusohjelmaa sekä erillisenä lastensuojelun kehittämishankkeena

3) hankkeiden toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen, toimeenpanoa tukevien tutkimus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä käynnistämisyhteistyön maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, kansaneläkelaitokselle, yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille

4) hankkeiden valvontaan ja tarkastukseen

5) hankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavien korvausten maksamiseen

6) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen valmistelu-, toimeenpano ja hallinnointitehtäviin.

Selvitysosa: Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan lapsiperheiden tukemiseksi hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia. Madalletaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saamisen kynnystä, parannetaan oikea-aikaisuutta ja saatavuutta osana peruspalveluja. Tiivistetään niiden yhteyttä olemassa oleviin lasten ja perheiden palveluihin ja muihin palvelurakenteisiin.

Jatketaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toteutusta. Ohjelman tavoitteena on levittää perhekeskustoimintamallia ja kehittää neuvoloita, vahvistaa parisuhdetyötä ja vanhemmuuden tukea esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvolapalveluita parantamalla sekä vahvistaa sosiaalihuoltolain mukaisia perheiden ennalta ehkäiseviä palveluita ja helpottaa perheiden kotipalvelun saamis- ja myöntöedellytyksiä sekä kehittää lastensuojelua.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-2 000
Yhteensä	-2 000
2021 talousarvio	8 000 000
2020 IV lisätalousarvio	—
2020 talousarvio	10 000 000
2019 tilinpäätös	—

50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 23 042 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla suoritettavan valtionosuiden maksamiseen

2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahasta saa käyttää enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö, joka edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää. Työterveyslaitoksen tavoitteet

noudattavat sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa ja ne vahvistetaan ministeriön ja Työterveyslaitoksen väliseen tulossopimukseen.

Työterveyslaitoksen toiminnan rahoittamiseksi suoritetaan valtion vuotuisessa tulo- ja menoarviossa hyväksytyn toiminnan laajuuden mukaan vuosittain valtionosuutena neljä viidesosaa sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän laitoksen talousarvion mukaisista kustannuksista. Tulo- ja menoarvion rajoissa Työterveyslaitokselle voidaan työsuojelu- ja työterveysalan tutkimus- ja palvelutoimintaan liittyvien erityistehtävien suorittamista tai erityistä tukea tarvitsevia toimintoja varten antaa lisättyä valtionosuutta.

Valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten arvioidaan olevan 30,9 milj. euroa. Valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan tulojen arvioidaan olevan 7,7 milj. euroa. Toiminnasta saatavien tulojen arvioidaan ylittävän yhden viidesosan valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten määrästä. Ylimenevät tulot käytetään Työterveyslaitoksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan, johtamiseen ja asiantuntijatyöhön.

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin, joiden arvioidaan vuonna 2021 olevan 46 850 000 euroa, myönnetään valtionapua 23 042 000 euroa. Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan 2021 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus vuosina 2019—2020 (1 000 euroa)

	Menot			Oma rahoitus			Valtionapu		
	2019 tot.	2020 arvio	2021 arvio	2019 tot.	2020 arvio	2021 arvio	2019 tot.	2020 arvio	2021 arvio
Budjettirahoitteinen toiminta	18 755	19 200	16 400	1 480	2 958	1 158	17 275	16 242	15 242
Yhteisrahoitteinen toiminta	13 280	14 300	14 300	7 333	6 500	6 500	5 947	7 800	7 800
Yhteensä	32 035	33 500	30 700	8 813	9 458	7 658	23 222	24 042	23 042
Liiketoiminta	16 174	16 100	16 150	16 174	16 100	16 150	-	-	-
Yhteensä	48 209	49 600	46 850	24 987	25 558	23 808	23 222	24 042	23 042
Rahoitusosuus, %				52	52	51	48	48	49

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelma (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 000
Yhteensä	-1 000

2021 talousarvio	23 042 000
2020 II lisätalousarvio	400 000
2020 talousarvio	24 042 000
2019 tilinpäätös	23 222 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 002 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen

2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein

- 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 4) sosiaali- ja terveysministeriön strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 5) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 6) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen
- 7) hankkeiden tarkastuksista ja valvonnoista aiheutuviin menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon nuorten palvelujen toimintaprosessien uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti
- 9) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalta tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteen toimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnonalan tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa, mm. toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin kolme viidesosaa ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi viidesosaa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta, sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Päihkeitä käyttävien äitien palveluiden turvaaminen (HO 2019)	-4 500
Tasomuutos	100
Yhteensä	-4 400
2021 talousarvio	4 002 000
2020 IV lisätalousarvio	2 000 000
2020 talousarvio	8 402 000
2019 tilinpäätös	4 852 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat perhe-etuuksista, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, tulkkauspalvelujen järjestämisestä, perustoimeentulotuesta sekä Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

Perhe-etuuksiin kuuluvat äitiysavustus ja adoptiotuki, lapsilisät, elatustuki ja lasten kotihoidon tuki.

Äitiysavustuksen, adoptiotuen, lapsilisien ja elatustuen tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Elatustuen tavoitteena on lisäksi turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Elatustuen suuruudesta ja saamisedellytyksistä säädetään elatustukilaissa (580/2008). Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa ja tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa.

Asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Tulkkauspalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota kuulonäkövammaisille, kuulovammaisille tai puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkauspalvelut.

Toimeentulotuki on viimesijainen sosiaaliturvaetus. Perustoimeentulotuen myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos, jolle suoritetaan ennakot etuuden maksatusta varten valtion varoista täysimääräisesti. Kuntien osuus perustoimeentulotuen menoista on 50 % ja se huomioidaan vähennyksenä kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentilta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.90.30 maksettavaan laskennallisesti määräytyvään kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2019—2021

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Äitiysavustus			
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	44 957	46 300	46 200
Äitiysavustuksen euromäärä	170	170	170
Kansainvälinen adoptio			
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	85	100	100
Lapsilisät			
Lapsia vuoden lopussa	985 832	977 300	967 400
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	170 447	169 000	167 200
Lapsilisää saavia perheitä	537 947	533 300	528 000
Ulkomailla asuville korvattava lasten kotihoidon tuki			
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	305	300	300
Sotilasavustus			
Avustuksen saajien lukumäärä	8 830	8 800	8 700
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	315,67	331,00	342,00
Yleinen asumistuki			
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia)	379 131	413 700	401 500
Keskimääräinen tuki euroa/kk	322,89	326,00	328,00
Elatustuki			

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Lapset, joista elatustuki maksettu	103 764	105 400	104 600
— täysimääräisenä	87 252	88 800	88 100
— elatusapua täydentävänä tai muutoin alennettuna	17 050	16 600	16 400
Täysi elatustuki euroa/kk	158,74	167,01	170,00
Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut			
Tulkkauspalveluun oikeutetut	5 920	6 000	6 100
Perustoimeentulotuki			
Saajia vuoden aikana	390 103	439 400	420 500
Kotitalouksia vuoden aikana	270 724	304 900	291 800

50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 599 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen sekä pakkauksen suunnittelu- ja kehittämiskulujen maksamiseen
- 2) tuen maksamiseen kansainvälisestä adoptiosta aiheutuviin kustannuksiin
- 3) lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen
- 4) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen
- 5) elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi. Noin 68 % ottaa avustuksen äitiyspakkauksena muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan adoptiovanhemmalle valtion varoista. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista.

Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Valtio korvaa ulkomaille maksetut tuet.

Elatusvelvollisilta perittävät takautumissaatavat ja takaisinperinnät tuloutetaan momentille 12.33.98.

Elatustuen ja lapsilisän osalta määräraha ei koske Ahvenanmaan maakuntaa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Äitiysavustus	10 500 000
Valtion tuki kansainväliseen adoptioon	500 000
Lapsilisä	1 360 200 000
Ulkomaille maksettava lasten hoidon tuki	3 200 000
Elatustuki	225 000 000
Yhteensä	1 599 400 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-12 000
Yhteensä	-12 000

2021 talousarvio	1 599 400 000
2020 talousarvio	1 611 400 000
2019 tilinpäätös	9 954 000

(51.) Lapsilisät (arviomääräraha)

2019 tilinpäätös	1 346 300 000
------------------	---------------

(52.) Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)

2019 tilinpäätös	1 724 877
------------------	-----------

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 16 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin menoihin. Avustuksen saajista on varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten omaisia noin 4 % vuosittain. Perusavustusten määrä omaisille on vuositasolla yhteensä noin 1 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	400
Yhteensä	400

2021 talousarvio	16 500 000
2020 talousarvio	16 100 000
2019 tilinpäätös	13 800 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 627 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Yleinen asumistuki perustuu kokonaisvuokraan ja lineaarisen omavastuun määrittelyyn. Asumistuen tarpeeseen vaikuttavat tuensaajien lukumäärässä sekä tuensaajien asumismenoissa ja tuloissa tapahtuvat muutokset. Ahvenanmaan asumistuet rahoittaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Opiskelijakoulutuksen aloituspaikkojen lisääminen korkeakouluasteella 1.8.2021 alkaen	4 100
Opiskelijakoulutuksen opiskelupaikkojen lisäämisen toisella asteella vanhuspalvelulain hoitajamitoituksen turvaamiseksi 1.8.2020 alkaen.	7 000
Tarvearvion muutos	130 900
Yhteensä	142 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	1 627 400 000
2020 II lisätalousarvio	177 000 000
2020 talousarvio	1 485 400 000
2019 tilinpäätös	1 477 300 000

(55.) *Elatustuki* (arviomääräraha)

2019 tilinpäätös	209 915 927
------------------	-------------

56. *Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 57 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	6 500
Yhteensä	6 500

2021 talousarvio	57 300 000
2020 talousarvio	50 800 000
2019 tilinpäätös	47 634 096

57. *Perustoimeentulotuki* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 782 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisten ennakoiden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin.

Selvitysosa: Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveyden-

huoltomenot. Toimeentulotuen perusosan suuruus määritellään toimeentulotukilain (1412/1997) 9 §:ssä, jonka mukaan perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	109 500
Yhteensä	109 500

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	782 200 000
2020 II lisätalousarvio	169 300 000
2020 talousarvio	672 700 000
2019 tilinpäätös	693 000 000

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 486 383 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin

2) sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 10 §:n mukaisten sairausvakuutusrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien toimintakulujen valtion osuuden maksamiseen

3) kansaneläkelain (568/2007) 98 §:n, takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 36 §:n, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n, rintamasotilaseläkelain (119/1977) 15 §:n ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 9 §:n mukaisten kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin

4) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 27 §:n mukaisen yhteyspisteen toimintakuluihin.

Selvitysosa: Sosiaaliturvarahastojen osuudet Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista määräytyvät Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 f §:n mukaisesti etuuksien toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on arviolta 49 %, sairausvakuutusrahaston osuus 40 % ja kansaneläkerahaston osuus 11 % vuonna 2021. Valtio rahoittaa 43,6 % sairausvakuutusrahaston toimintakuluista.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Sosiaaliturvan yleisrahaston toimintakulut	301 200 000
Sairausvakuutusrahaston toimintakulut	107 300 000
Kansaneläkerahaston toimintakulut	67 200 000
Liikkumavara	10 000 000
Yhteyspisteen toimintakulut	700 000
Yhteensä	486 400 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aktiivimallin purku	-1 300
Ansiotason kehitys	8 500
Eläkekulujen kasvu	2 500
Etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen kehittäminen	4 000
Liikkumavara	6 000
Osatyökyvyttömyyseläkkeen ja tulonsovitussmallin käyttöönotto	800
Pysyvät resurssitarpeet	9 326
Toimitilojen perusparannukset (JTS 2020-2023)	-4 200
Työnantajan sairausvakuutusmaksun nousu	500
Työttömyysasteen kasvun vaikutus resurssitarpeisiin	17 700
Välttämättömät panostukset tietoturvan kehittämiseen	1 900
YTHS:n opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä ja maksujen perinnästä aiheutuvat henkilöstökulut ja ICT-ratkaisut (JTS 2019-2022)	480
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-123
Yhteensä	46 083
2021 talousarvio	486 383 000
2020 II lisätalousarvio	41 000 000
2020 talousarvio	440 300 000
2019 tilinpäätös	392 760 000

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen, joka edellyttää 26 viikon työhistoriaa. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin. Työttömyysturvaa on kehitetty siten, että se kannustaa aktiivisuuteen ja työllistymiseen. Työllistymisen edistämiseksi työttömyysturvassa on 300 euron suojaosa. Sen ylittävät työtulot sovitellaan työttömyysetuuden kanssa siten, että puolet tulosta vähennetään etuudesta. Etuus yhdessä työtulojen kanssa voi enimmillään olla etuuden perusteena olevien tulojen suuruinen. Lisäksi on helpotettu yritystoiminnan aloittamista työttömyyden aikana siten, että yrittäjyyden päätoimisuutta ei arvioida ensimmäisten neljän kuukauden aikana.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Ansio-osaa maksetaan korotettuna työllistymistä edistävien toimien ajalta. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi kulukorvausta. Lisäksi työttömiä kannustetaan ammatillisten valmiuksien parantamiseen tai yritystoiminnan aloittamista tukeviin opintoihin mahdollistamalla lyhytkestoinen päätoiminen opiskelu työttömyyden aikana.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien

työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä. Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja ansio-osasta. Työllisyysrahasto rahoittaa palkansaajan aikuiskoulutustuen kokonaisuudessaan. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruusena, jonka valtio rahoittaa. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on edistetty nostamalla lisäpäiväoikeuden ikäraja 61 vuoteen vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneillä.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan laajuus 2019—2021

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Työttömyysaste (%)	6,7	8,0	8,1
Kuntouttava työtoiminta			
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	35 000	40 000	42 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	70	70	70
Ansiopäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	118 900	101 200	98 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	27,3	26,1	25,3
— työttömyysajalta	24,7	23,4	22,7
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	2,6	2,7	2,6
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	61,9	62,5	63,5
Peruspäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	26 000	38 000	36 100
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	7,0	9,9	9,5
— työttömyysajalta	6,0	8,6	8,2
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	0,9	1,3	1,3
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	30,1	31,6	32,3
Työmarkkinatuki			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	184 400	237 100	219 400
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	48,5	62,2	57,5
— työttömyysajalta	32,5	40,0	38,0
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	16,0	22,1	19,5
Keskimääräinen työmarkkinatuki (€/pv)	34,2	35,9	36,1

Vuorottelukorvaus

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Saajia keskimäärin kuukaudessa	2 094	2 000	2 000
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	0,5	0,8	0,8
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,0	0,0	0,0
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€pv)	55,6	55,0	55,8
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€pv)	22,2	23,1	23,6

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 28 366 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä

2) julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta annetun lain (505/2017) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille työelämäkokeilun järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Kunnalle maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2021 noin 41 000 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 70 osallistujaa kohti. Valtion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään neljältä päivältä viikossa.

2021 talousarvio	28 366 000
2020 talousarvio	28 366 000
2019 tilinpäätös	24 054 141

50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 601 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalain (603/1984) on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettujen kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti

4) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen

5) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalain (1290/2002) säädetään valtionosuudesta.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan työttömyyspäivärahan valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työllisyysrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat Työllisyysrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuudet ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysetuuksista annetun lain muuttamisesta, jolla vahvistetaan työttömyysvakuutusmaksut vuodelle 2021.

Vuorottelukorvaus rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksetuista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	1 425 000 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	74 200 000
Palkkatuet ja starttirahat	50 000 000
Kulukorvaukset	15 000 000
Liikkuvuusavustus	5 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	15 000 000
Vuorottelukorvaus	16 800 000
Yhteensä	1 601 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkansaajakassojen omarahoitusosuuden alentaminen 5,5 %:sta 3,5 %:iin 1.4.-31.12.2020	60 000
Palkkatuki (siirto momentilta 33.20.52)	35 000
Tarveavion muutos	210 600
Valtion osuus lomautuksen ja siihen rinnastettavan syyn johdosta maksetuista päivärahoista	550 000
Yhteensä	855 600

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	1 601 000 000
2020 IV lisätalousarvio	720 500 000
2020 II lisätalousarvio	434 300 000
2020 talousarvio	745 400 000
2019 tilinpäätös	714 892 471

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 897 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavien peruspäivärahan tai työmarkkinatuen ja niihin liittyvien lapsikorotusten ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen

4) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä korotusosa rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä, tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Kuntien rahoitusosuus on 70 prosenttia työmarkkinatukea yli 1 000 päivää saaneiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen osalta. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Vuorottelukorvaukset rahoitetaan kuten vastaavat työttömyysetuudet. Kasaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	1 256 600 000
— kuntien rahoitusosuus	-415 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	703 400 000
— kulukorvaukset	85 800 000
— liikkuvuusavustus	1 700 000
— korotusosa	27 600 000
Työmarkkinatuki yhteensä	1 660 100 000
Peruspäiväraha	
— työttömyysajalta	256 200 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	39 700 000
— korotusosa	4 600 000

— kulukorvaus	5 600 000
Palkansaajan tt-maksun osuus	-214 300 000
Peruspäiväraha yhteensä	91 800 000
Perusturvan palkkatuki	145 000 000
Vuorottelukorvaus	100 000
Yhteensä	1 897 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkatuki (siirto momentille 33.20.50)	-35 000
Tarvearvion muutos	474 500
Yhteensä	439 500

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	1 897 000 000
2020 IV lisätalousarvio	91 900 000
2020 II lisätalousarvio	664 000 000
2020 talousarvio	1 457 500 000
2019 tilinpäätös	1 417 585 672

55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 803 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutusetuista annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan yrittäjien aikuiskoulutustuki. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	803
Yhteensä	803

2021 talousarvio	3 803 000
2020 talousarvio	3 000 000
2019 tilinpäätös	2 832 000

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveyspalveluja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenoista, matkakuluista, ylioppilaiden perusterveydenhuollon kustannuksista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksista. Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin ja hammaslääkärin palkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa sekä työnantajille maksettavaa perhevapaakorvausta. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2019—2021

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Päivärahat			
Sairauspäivärahan saajat	304 146	324 200	307 100
Vanhempainpäivärahan saajat	138 476	138 700	140 800
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	53,83	56,00	57,00
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	66,88	68,40	69,70
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv)	27,86	28,94	29,12
Lääkkeet			
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	30 400	31 200	31 100
Sairausvakuutuksen korvaama osuus peruskorvatuista lääkkeistä (%)	38,4	38,4	38,4
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	572,0	577,66	581,20
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	259 013	280 900	285 200

Sairaanhoitokorvaukset

Vuonna 2019 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 14,9 %, hammaslääkärinpalkkioista 14,0 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 13,1 % sekä matkojen osalta 86,7 %.

50. Korvaukset rajat ylittävstä terveydenhuollosta (arviomääräraha)

2021 talousarvio

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 084 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 3) rajat ylittävstä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) mukaisten korvausten maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 55 100 000 euroa ja saman lain mukaisen yksi-

lökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 6 800 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menoista valtio rahoittaa 67 % ja vakuutetut 33 %. Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa vähimmäismääräisistä päivärahoista ja kuntoutusrahoista osuuden, joka ylittää vakuutetun vuositulon perusteella lasketun etuuden määrän. Lisäksi valtio rahoittaa 5 % muista päivärahoista ja kuntoutusrahoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Vuonna 2021 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuna kaikilta vakuutetuilta peritään 0,61 % tuloista, paitsi eläke- ja etuustuloista 1,58 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi vähintään 14 816 euron vuositulon osalta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua palkansaajilta 1,36 % ja yrittäjiltä 1,56 %. Alle 14 816 euroa alittavan vuositulon osalta palkansaajien päivärahamaksua ei peritä ja yrittäjiltä peritään päivärahamaksua 0,20 %. Työnantajien sairausvakuutusmaksu on 1,52 %.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa. Lääkkeiden ehdollista korvattavuutta jatketaan vuoden 2025 loppuun.

Hallituksen esitykset huomioon ottaen sairausvakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2021 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot

Työtulovakuutus

Sairauspäivärahat	939
Vanhempainpäivärahat	980
Perhevapaakorvaus	47
Mata-päivärahat	4
Kuntoutusrahat	220
Työterveyshuolto	373
Yrittäjien lisäpäivät	9
Rahaston 8 %:n osuus	4

Yhteensä 2 576

Sairaanhoitovakuutus

Lääkekorvaukset	1 653
Matkat	310
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	58
Lääkäripalkkiot	58
Hammaslääkäripalkkiot	51
Muut sairaanhoitokorvaukset	45
Kuntoutuspalvelut	459
Rahaston 8 %:n osuus	9

Yhteensä 2 643

Menot yhteensä 5 219

Tulot*Työtulovakuutuksen tuotot*

Vakuutettujen maksut	1 149
Työnantajamaksut	1 363
Yrittäjien lisäpäivät	9
Valtion rahoitusosuus	322
Vuoden 2020 maksuyli-/alijäämä	-140
Yhteensä	2 703

Sairaanhoitovakuutuksen tuotot

Palkansaajien ja yrittäjien maksut	413
Etuudensaajien maksut	487
Valtion rahoitusosuus	1 762
Ulkomailta maksetut EU-korvaukset	11
Vuoden 2020 maksuyli-/alijäämä	5
Yhteensä	2 678

Tulot yhteensä 5 381

Valtion osuudet yhteensä 2 084

Työtulovakuutus

Osuus päivärahoista ja kuntoutusrahoista	94
Osuus vähimmäispäivärahoista	227
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	1

Sairaanhoitovakuutus

Osuus sairaanhoidosta	1 716
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	46

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rahoitusosuuksien kertaluonteinen muutos v. 2020	30 000
Sairaanhoitovakuutuksen valtion osuus YTHS:n rahoitukseen (siirto momentille 33.60.35) (JTS 2020-2023)	-16 100
Tarvearvion muutos	94 600
Yhteensä	108 500

2021 talousarvio	2 084 300 000
2020 II lisätalousarvio	94 000 000
2020 talousarvio	1 975 800 000
2019 tilinpäätös	2 408 602 831

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuujan rahoittamiseen sekä vammaistuuksien rahoittamisesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyy-

den, työttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli 31.12.2019 yhteensä 1 612 473, joista vanhuuseläkkeellä 1 384 385, perhe-eläkkeellä 264 997, työkyvyttömyyseläkkeellä 197 492, osa-aikaeläkkeellä 1 041 sekä muilla eläkkeillä 9 523. Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Vuosina 2017—2019 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2017	2018	2019
Yksityinen sektori	17 086	17 619	18 246
Kunnalliset eläkkeet	5 011	5 228	5 484
Valtion eläkkeet	4 574	4 645	4 741
Muut julkiset yhteensä	362	373	387
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>27 033</i>	<i>27 865</i>	<i>28 858</i>
Solita-eläkkeet	472	462	450
Kelan eläkkeet	2 391	2 357	2 324
<i>Lakisäätteiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>29 896</i>	<i>30 682</i>	<i>30 682</i>
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 464	1 680	1 716

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäeläkkeiden ja maatalousyrittäjäeläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet, takuueläkkeet ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvä eläke rahoitetaan kokonaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2019—2021

Eläkkeen saajia	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Merimieseläkkeen saajia	8 212	8 116	7 400
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	139 563	133 146	126 946
Yrittäjäeläkkeen saajia	261 067	264 479	264 509
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	4 533	4 407	4 264
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	9 648	9 385	9 075
Lapseneläkkeen saajia	15 212	14 600	14 100
Leskeneläkkeen saajia	4 641	4 500	4 400
Kansaneläkkeen saajia	587 547	600 300	591 400
Takuueläkkeen saajia	109 476	113 700	115 200

Toiminnan laajuus 2019—2021

Vakuutettujen lukumäärä	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
MEL-vakuutettuja	8 477	8 546	8 546
MYEL-vakuutettuja	54 216	51 902	51 080
YEL-vakuutettuja	235 400	235 600	235 800
MYEL-vakuutettuja apurahansaajia	3 255	3 255	3 255
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	77 126	75 201	73 551

Toiminnan laajuus 2019—2021

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Keskimääräisiä eläkkeitä			
Keskimääräinen merimieseläke (€kk)	1 460	1 490	1 540
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€kk)	518	547	580
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€kk)	422	427	431
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€kk), maatalousyrittäjät	692	716	723
Keskimääräinen leskeneläke (€kk)	164	165	165
Keskimääräinen kansaneläke (€kk)	287	310	310
Keskimääräinen takuueläke (€kk)	174	189	189

Toiminnan laajuus 2019—2021, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	212 192	214 800	217 400
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	214 232	217 100	220 300
Vammaistuki, saajat	50 478	52 500	54 000

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan muun muassa sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL-vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perhehuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perhehuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeneläkettä sovitetaan yhteen laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Vammaisetuuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaisetuuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 58 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenosta on 31 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-700
Yhteensä	-700
2021 talousarvio	58 300 000
2020 IV lisätalousarvio	1 500 000
2020 talousarvio	59 000 000
2019 tilinpäätös	59 300 000

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 735 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuus- ja hoitokulumenoista arvioidaan vuonna 2021 olevan 82,8 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	5 400
Yhteensä	5 400
2021 talousarvio	735 300 000
2020 talousarvio	729 900 000
2019 tilinpäätös	706 002 662

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 377 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentin on vuonna 2021 oletettu olevan 24,1 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 25,6 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 1 094 600 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 1 376 100 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen avoimien maksujen määräksi on arvioitu 68 600 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	29 000
Työtulojen ja vakuutusmaksutuottojen aleneminen	10 000
Väliaikainen eläkemaksujen aleneminen	10 000
Yhteensä	49 000
2021 talousarvio	377 700 000
2020 IV lisätalousarvio	30 100 000
2020 II lisätalousarvio	30 000 000
2020 talousarvio	328 700 000
2019 tilinpäätös	293 200 000

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 329
Yhteensä	1 329
2021 talousarvio	13 900 000
2020 talousarvio	12 571 000
2019 tilinpäätös	9 245 616

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 148 §:n ja 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen

2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 31,1 % ja maatalousyrittäjien osuus on 37,3 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus kokonaiskustannuksista on 24,8 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 6,8 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	100
Yhteensä	100

2021 talousarvio	13 700 000
2020 IV lisätalousarvio	350 000
2020 talousarvio	13 600 000
2019 tilinpäätös	13 050 000

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 797 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 4) maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 6) eläketukilain (1531/2016) mukaisten etuuksien maksamiseen
- 7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläketuet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän sekä maksuvalmiuden.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon kansaneläkevakuutuksen valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2021 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot	
Kansaneläkemenot	2 256
Takuueläke	264
Vammaisetuudet	582
Eläkkeensaajan asumistuki	654
Eläketuki	29
Yhteensä	3 785
Tulot	
Omaisuuksien tuotot	0
Valtion osuudet etuuksista	3 785
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	13
Yhteensä	3 798

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-11 600
Yhteensä	-11 600
2021 talousarvio	3 797 700 000
2020 talousarvio	3 809 300 000
2019 tilinpäätös	3 509 910 579

50. Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille ja heidän puolisoilleen, sotilasinvalidille sekä rintamaveteraaneille maksettavista korvauksista, etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään Veikkaus Oy:n tuottovaroja.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta, sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoitten mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Edunsaajien määrät vuosina 2019—2021

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Sotainvalidien määrä vuoden lopussa	798	583	419
Sotilasinvalidien määrä vuoden lopussa	1 890	1 814	1 742
Rintamaveteraanien määrä	6 894	5 127	3 758
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	3 360	2 890	2 456
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	2 334	1 984	1 647
Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoitten ja leskien määrä	2 964	2 566	2 181

Sotilasvammalaki koskee sekä Suomen sodissa vuosina 1939—1945 vammautuneita (sotainvalidit), että varusmiespalveluksessa ennen vuotta 1991 loukkaantuneita tai vammautuneita henkilöitä (sotilasinvalidit). Teksteissä käytetään useimmiten ilmaisua ”sotainvalidi”. Ilmaisua pitää sisällään myös sotilasinvalidit, jotka ovat sotilasvammalain mukaan oikeutettuja samoihin etuuksiin ja palveluihin kuin sotainvalidit heille määritellyn työkyvyttömyysasteen (haitta-asteprosentin) mukaisesti.

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 050 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämisestä annetun lain (423/1940) 6 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2021 olevan 9. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen.

2021 talousarvio	1 050 000
2020 talousarvio	1 050 000
2019 tilinpäätös	681 623

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-2 100
Yhteensä	-2 100

2021 talousarvio	9 900 000
2020 talousarvio	12 000 000
2019 tilinpäätös	9 104 408

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 48 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien sekä arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen
- 2) sotainvalidien kuntoutukseen ja laitoshoitoon
- 3) kuntoutus- ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kunnallisten avopalvelujen kustannusten korvaamiseen Ruotsissa asuville vähintään 10 prosentin sotainvalideille myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2021 lopussa olevan noin 4 500, joista elinkoron saajia on 2 000.

Valtiokonttorin kustantamia ateriapalveluja käytti 30 henkilöä Ruotsissa vuonna 2020.

Sotilasvammalain (404/1948) 6 d § mahdollistaa sen, että kunnille ja kuntayhtymille korvattavia avohuoltokustannuksia voidaan rahoittaa Veikkaus Oy:n tuotosta. Veikkaus Oy tilittää tähän liittyen 25 000 000 euroa momentille

12.33.90. Määrärahasa on huomioitu sotilasvammalain nojalla korvattavia kunnallisia avopalveluja sotien johdosta vahingoittuneelle tai sairastuneelle sotainvalidille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotainvalidien ja omaisten määrän väheneminen	-13 400
Yhteensä	-13 400
2021 talousarvio	48 600 000
2020 talousarvio	62 000 000
2019 tilinpäätös	63 918 595

52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 16 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitoksina toimii vuonna 2021 arviolta kaikkiaan 75 laitosta eri puolilla Suomea. Sotainvalidien ohella laitoksissa kuntoutetaan ja/tai hoidetaan myös muita asiakasryhmiä. Kuntoutus- ja hoitolaitoksille maksetaan korvaus toteutuneiden hoitopäivien/käyntikertojen perusteella. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivä- ja käyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja hoitopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Hankintasopimuksessa on sovittu kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähinnat. Korvausta käytetään myös sotainvalidien neuvontapalvelutoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotainvalidien määrän väheneminen	-9 000
Yhteensä	-9 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	16 000 000
2020 talousarvio	25 000 000
2019 tilinpäätös	27 762 000

53. Valtionapu sotainvalidien puolisojen kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 080 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisojen ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä soteleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Puolisokuntoutukseen oikeutettujen sotainvalidien puolisoitten ja leskien määrän arvioidaan vuonna 2021 olevan 2 200. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohti.

Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotainvalidien leskien ja puolisoitten määrän väheneminen	-420
Yhteensä	-420

2021 talousarvio	2 080 000
2020 talousarvio	2 500 000
2019 tilinpäätös	3 100 000

54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 16 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille

2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2019—2021

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Avustusta saavien lukumäärä	28	22	18
Avustus euroa/henkilö	2 000	2 000	2 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rintama-avustusten saajien määrän väheneminen	-4
Yhteensä	-4

2021 talousarvio	16 000
2020 talousarvio	20 000
2019 tilinpäätös	45 000

55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 260 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutuslaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuksen laatuun liittyvistä tavoitteista. Eräissä Suomen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden henkilöiden lukumäärän arvioidaan olevan 1 650 vuonna 2021, joista kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 600 henkilöä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rintama-avustusten saajien määrän väheneminen	-1 240
Yhteensä	-1 240

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	1 260 000
2020 talousarvio	2 500 000
2019 tilinpäätös	500 000

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 30 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä matkakulujen maksamiseen

3) kuntoutuskustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen

4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Veikkaus Oy:n tuottoihin perustuva määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momenteilta 33.50.57 ja 33.50.58.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kotona asumista tukevien palveluiden muuttuminen lakisääteiseksi, tarkentuminen	-800
Veteraanien kuntoutuksen ja kotona selviytymisen tarkentuminen	-6 800
Yhteensä	-7 600

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	30 400 000
2020 talousarvio	38 000 000
2019 tilinpäätös	71 638 000

57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laadusta.

Rintamaveteraanien lukumäärän arvioidaan olevan vuoden 2021 lopussa noin 3 800.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ennakoitu palvelutarve sekä Veikkaus Oy:n tuotto momentille 33.50.56.

2021 talousarvio	8 000
2020 talousarvio	8 000
2019 tilinpäätös	8 000

58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 132 020 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Rintamaveteraanien lukumäärä arvioidaan olevan vuoden 2021 lopussa noin 3 800.

Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta tuli voimaan 1.11.2019 siten, että rintamaveteraaneille annetaan samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ennakoitu palvelutarve sekä Veikkaus Oy:n tuotto momentille 33.50.56.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuntien tarkentuneet laskelmat sekä rintamaveteraaneille kotiin annettavien palveluiden tarkentumien	-47 580
Yhteensä	-47 580

2021 talousarvio	132 020 000
2020 talousarvio	179 600 000
2019 tilinpäätös	34 376 498

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin valtion rahoituksesta palvelurakenteen kehittämiseen, yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen, valtion korvauksesta terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain mukaisiin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöstön yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja valtion rahoituksesta lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokassa kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentille 28.90.30.

Keskeiset uudistukset

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantaminen, sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään muun ohella laatimalla kuntien paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, laatimalla määrääjain hyvinvointikertomus, kehittämällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan tietopohjaa, rakenteita ja johtamista, parantamalla ehkäiseviä palveluja ja varhaista tukea sekä vakiinnuttamalla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osaksi hallintokuntien yhteistyötä ja kaikkea päätöksentekoa. Suunnittelussa ja päätöksenteossa hyödynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia.

Sosiaali- ja terveystalouden tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveystalouden toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnissä seuraavat kehittämis- ja lainsäädäntöhankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveystaloudet asukkaalleen:

— sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen kehittäminen terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain pohjalta mm. osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-ohjelmaa. Kehittämisohjelmalla vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen saatavuutta, siirretään painopistettä erityispalveluista yleispalveluihin, vahvistetaan palvelun laatua ja vaikuttavuutta ja varhaisen tuen saamista sekä tiivistetään viranomaisten yhteistyötä ja palvelujen yhteensovittamista

— sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden uudistaminen — sote-uudistus. Jatkossa sosiaali- ja terveystalouksien sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy itsehallinnollisille maakunnille. Palvelut tuotetaan pääosin julkisina palveluina. Yksityinen ja kolmas sektori täydentävät niitä

— sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön uudistaminen vaiheittain päivittämällä yleislain jälkeen myös erityislainsäädäntöä. Uudistuksella kehitetään palvelujärjestelmää siten, että se edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä ja turvaa riittävien, laadukkaiden ja tarpeenmukaisten sosiaalipalvelujen saamisen koko maassa

— kansallinen mielenterveysstrategia vuosille 2020—2030.

Järjestelmäkuvaukset

Palvelurakenteen kehittämisen, ennen kaikkea perusterveydenhuollon, vanhustenhuollon ja mielenterveysstrategian rahoitus perustuu kolmevuotisiin kehittämishankkeisiin (momentti 33.60.39). Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain perusteella valtion korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta ja sosiaalityön tutkimuksesta (momentti 33.60.32) sekä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta (momentti 33.60.33). Tervey-

den tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloitten ja yliopistojen osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden erikoistumiskoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveystutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vahvistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet.

Laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalihuollosta aiheutuvista kustannuksista suoritetaan kunnille korvaus sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti.

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea myöntää se kunta, jonka alueella hakija tai tämän perhe vakinaisesti oleskelee.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Sosiaalipalvelut			
Kotipalvelu, kotitalouksia vuoden aikana	163 000	170 000	175 000
Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut, saajia vuoden aikana	122 000	125 000	129 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ¹⁾	5 000	4 000	4 000
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	51 500	53 000	54 500
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	51 000	55 000	57 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ²⁾	17 800	18 000	19 000
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	400	300	200
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	95 000	94 000	93 000
Kansanterveysyö			
Hoitopäivät (milj.)	3,02	3,00	2,90
Avohoitokäynnit (milj.)			
— Lääkärin luona	6,40	6,60	6,80
— Muun ammattihenkilön luona	18,70	20,00	22,00
— Hammashuollon käynnit	5,10	5,30	5,40
— Kotisairaanhoidon käynnit	3,95	4,10	4,20
Somaattinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	2,85	2,80	2,80
Päätyneet hoitokäynnit (milj.)	0,94	0,94	0,94
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,05	3,00	3,00
Avohoitokäynnit (milj.)	7,30	7,40	7,40
Psykiatrinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	1,20	1,20	1,20
Päätyneet hoitokäynnit (milj.)	0,04	0,04	0,04
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	31,00	31,00	31,00
Avohoitokäynnit (milj.)	2,30	2,40	2,40

1) Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat

2) Lukuun on laskettu mukaan kehitysvammaisten autetun ja ohjatun asumisen asiakkaat vuoden lopussa sekä vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat vuoden aikana.

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 325,0	1 325,0	1 325,0
Tutkintokorvaus, euroa	46 000	46 000	46 000
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	850	850	850

Mielentilatutkimustoiminta

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	103	105	105
— valtion yksiköt	83	85	85
— kunnalliset sairaalat	13	10	10
— vankeinhoitolaitoksen sairaalat	7	10	10

30. Valtion korvaus terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien onnettomuustilanteiden hoitamisesta Suomessa tai ulkomailla aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämälle ja valtuuttamalle valtakunnalliselle toimijalle vakavien myrkytystilanteiden hoitamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityistilanteissa yksittäisen kunnan tai alueen voimavarat sekä osaaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eivätkä johtamiseen. Vakavia onnettomuus- ja häiriötilanteita varten Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) ja Vantaan kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys (Vantaa) on nimetty valtakunnallisiksi toimijoiksi ja ne ovat toimineet häiriötilanteissa ja varautuneet lääkinnälliseen evakuointiin ja psykososiaaliseen tukeen. HUS ja Vantaa ovat osallistuneet merkittäväillä resursseilla toimintaan, jotka ylittävät niiden omien toiminta-alueiden rajat. Määrärahasta on tarkoitus korvata erityisesti sellaisia kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon.

2021 talousarvio	350 000
2020 IV lisätalousarvio	1 800 000
2020 talousarvio	350 000
2019 tilinpäätös	500 000

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lastenasiainalojen perustamista tukevien valtionavustusten maksamiseen
- 2) enintään kahdeksaa ja puolta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen lastenasiainalojen perustamiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja tukeen.

Selvitysosa: LASTA-hankeessa kehitetty lastenasiainalomalli levitetään valtakunnallisesti. Lastenasiainalossa selvitetään moniammatillisesti seksuaalirikoksen uhriksi epäillyn lapsen ja nuoren asia lapsiystävällisessä ympäristössä ja huolehditaan yhteistyössä lapselle turvallinen kasvu ja kehitys. Kehittämisessä hyödynnetään Seri-tukikeskuksissa jo käytössä olevia toimintamalleja sekä yliopistosairaaloiden lasten oikeuspsykiatrisissa yksiköissä kehitettyä yhteistyömallia ja muita toimintakäytäntöjä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	1 200
Yhteensä	1 200
2021 talousarvio	2 800 000
2020 IV lisätalousarvio	—
2020 talousarvio	1 600 000
2019 tilinpäätös	3 263 000

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 25 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydenhuoltolain (1326/2010) 61—63 §:n sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 c §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitus käyttää yliopistotasoisen terveyden tutkimuksen sekä sosiaalityön tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee terveyden tutkimuksen osalta tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät rahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet ja myöntää tutkimusrahoitusta tutkimushankkeille, joiden arvioidaan sopivan yhteen sosiaalityön tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden kanssa. Painoalueet ja tavoitteet valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa arviointiryhmässä, joka myös seuraa hankkeiden toteutumista.

Momentin nimike on muutettu.

2021 talousarvio	25 000 000
2020 IV lisätalousarvio	—
2020 talousarvio	25 000 000
2019 tilinpäätös	23 800 000

33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 96 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 59, 59 a ja 60 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen
- 2) terveydenhuoltolain 60 a §:n mukaisen rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyteen johtavan koulutuksen korvaukseen
- 3) sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 a § ja 60 b § mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistolliseen erikoistumiskoulutukseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus käyttää 61 600 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille, 29 900 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille ja 4 500 000 euroa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistotasoisista erikoistumiskoulutusta antaville yliopistoille.

2021 talousarvio	96 000 000
2020 talousarvio	96 000 000
2019 tilinpäätös	92 693 455

34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista, potilassiirroista ja lääketieteellisistä asiantuntijalausunnoista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen
- 3) lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 4) pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n mukaisten elinkautisvangeille tehtävien riskiarvioiden kustannusten maksamiseen
- 5) kohdissa 1) — 4) tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen
- 6) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 7) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana kertaluonteisena korvauksena kunnille ja kuntayhtymille

8) terveydenhuoltolain 68 a §:ssä tarkoitettujen lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen antamisesta tuomioistuimille niiden pyynnöstä ja asiaan liittyvästä todistelusta sekä lausuntopyyntöjen ja lausuntojen hallinnoinnista yliopistollista sairaalaa ylläpitäville sairaanhoitopiireille suoritettavien valtion korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 5 560 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 9 500 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 140 000 euroa, josta 25 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi.

2021 talousarvio	15 200 000
2020 talousarvio	15 200 000
2019 tilinpäätös	12 432 781

35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 65 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) mukaisen valtion rahoituksen maksamiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon tuottamiseen.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitos vastaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä valtakunnallisesti. Kansaneläkelaitos huolehtii palvelujen riittävästä saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä hyväksyy opiskeluterveydenhuollon palveluverkon. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö tuottaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti. Säätiö tuottaa palvelut pääosin omana toimintanaan. Jos lain mukaista tuottamisvelvollisuutta ei voida muuten toteuttaa, säätiö voi hankkia täydentäviä palveluja muulta palveluntuottajalta.

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle valtion rahoitusosuuden neljässä erässä vuoden aikana. Kansaneläkelaitos maksaa korvauksen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle palvelujen tuottamisesta aiheutuneista kustannuksista neljässä erässä vuoden aikana. Hyväksyttävistä kustannuksista ja niiden tarkistamisesta, rahoitusosuuksien ja korvausten suorituksista, tarvittavista selvityksistä ja takaisinperinnästä säädetään tarkemmin laissa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Investointirahoitus	-1 400
Siirto momentilta 28.90.30	32 030
Siirto momentilta 33.30.60	16 100
Toimintamenot opiskeluterveydenhuollon järjestämiseen	17 670
Yhteensä	64 400

2021 talousarvio	65 800 000
2020 IV lisätalousarvio	5 000 000
2020 talousarvio	1 400 000
2019 tilinpäätös	3 000 000

36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 562 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuus.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	82
Yhteensä	82
2021 talousarvio	562 000
2020 talousarvio	480 000
2019 tilinpäätös	480 000

37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalihuoltolain (1301/2014) 12 a §:n mukaisiin kunnille maksettaviin korvauksiin kustannuksista, jotka aiheutuvat laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalipalvelusta.

Selvitysosa: Suomesta haki kansainvälistä suojelua vuonna 2015 noin 32 500 henkilöä ja vuonna 2016 hakemuksia rekisteröitiin noin 5 600. Vuonna 2019 suojelua haki 4 550 henkilöä. Kansainvälistä suojelua hakevista henkilöistä on vuodesta 2015 lukien saanut kielteisen päätöksen hakemukseen noin 40 %. Osa kielteisen päätöksen saaneista ei poistu maasta vaan jää oleskelemaan Suomeen laittomasti. Näille henkilöille voidaan antaa kunnissa kiireellistä sosiaalipalvelua sosiaalihuoltolain nojalla. Tilapäisestä majoituksesta, ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuneista kustannuksista kunnat voivat hakea korvausta Kansaneläkelaitokselta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-4 846
Yhteensä	-4 846
2021 talousarvio	500 000
2020 talousarvio	5 346 000
2019 tilinpäätös	211 070

(38.) Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin

2019 tilinpäätös —

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 128 810 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen ja toimintaprosessien uudistamiseen hallituksen strategisten tavoitteiden mukaisesti

2) hankkeiden toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen, toimeenpanoa tukevien tutkimus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä käynnistämisyhteistyön maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, kansaneläkelaitokselle, osuuskunnille, yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille

3) hankkeiden valvontaan ja tarkastukseen

4) enintään viittätoista henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa hankkeiden valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin

5) hankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavien korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitusohjelmassa on kirjaukset peruspalveluiden saatavuuden, saavutettavuuden, vaikuttavuuden ja laadun parantamisesta. Rakenteeksi esitetään maakuntiin pohjautuvaa järjestämistä, jonka puitteissa palveluita kehitetään. Palveluiden sisältöä säädetään osin mitoituksilla (hoitotakuu, henkilöstömitoitukset) ja osin kehittämällä toimintoja strategisesti esimerkiksi mielenterveysasiakkaille ja ikäihmisille. Myös lääkelainsäädännön uudistus edistää asiakkaiden hoitoa.

Ennen uudistuksen voimaantuloa nykyjärjestelmää tulee kehittää, jotta sillä on valmiudet toteuttaa tulevat vaatimukset. On todennäköistä, että esimerkiksi saatavuus paranee etupainotteisesti kehittämissuunnitelmien myötä. Kehittämistoiminnalla vahvistetaan myös kansalaisten luottamusta julkisesti järjestettyihin sote-palveluihin.

Kehittämishankkeet kohdentuvat mm. seuraaviin aiheisiin:

— Peruspalveluiden saatavuuden turvaaminen mm. hoitotakuulla sekä sovittamalla yhteen asiakkaan polkua sosiaali- ja terveyspalveluiden ja terveyspalveluiden kesellä

— Ikäihmisten hoitoa ja hoivaa parannetaan valmistelemalla hoivahenkilöstön sitova vähimmäismitoitus, kehittämällä omaishoitoa ja kotihoitoa sekä laatimalla poikkihallinnollinen ikäohjelma

— Kansallinen, poikkihallinnollinen mielenterveysstrategian valmistelu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 23.01.01 (Lapsistrategian projektipäällikkö)	-90
Työn ja työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelma	6 000
Vanhuspalvelulain muutos (hoivahenkilöstön vähimmäismitoitus 0,7), siirto momentille 28.90.30	-30 000
Tasomuutos	55 490
Yhteensä	31 400
2021 talousarvio	128 810 000
2020 IV lisätalousarvio	11 500 000
2020 talousarvio	97 410 000

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkärihelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 27 835 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen lääkäri- ja lääkärihelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön FinnHEMS Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menoihin.

Määräraha maksetaan FinnHEMS Oy:lle valtionavustuksen ennakkoina menojen ajoittumisen perusteella.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa FinnHEMS Oy. FinnHEMS Oy on verotusasemaltaan yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon, valtion omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan tuottamisesta. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaavat alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkintähelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta.

Suurin menoerä toiminnassa on varsinainen lentotoiminta, joka tapahtuu kilpailutetun lentotoiminnan ostopalvelun ja siitä solmittujen sopimusten perusteella. Lentotoiminta sisältää helikopterin ja ohjaamomiehistön. Lisäksi ylläpidettävään palveluun kuuluvat lähialue tehtävissä käytettävät ja lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt eli ambulanssit, helikoptereiden tarvitsemat tukikohdat ja niiden ylläpito sekä toiminnan hallinnointiin kuuluvat kulut.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Päällekkäisen korvauksen poisto	-1 155
Yhteensä	-1 155
2021 talousarvio	27 835 000
2020 talousarvio	28 990 000
2019 tilinpäätös	28 990 000

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 23 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain (1354/2014) mukaisen korvauksen maksamiseen turvakotipalvelua tuottaville toimijoille
- 2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle turvakotitoiminnan koordinointi-, ohjaus-, ylläpitämis-, laadunvalvonta-, kehittämis-, koulutus-, arviointi- ja hallinnointitehtäviin sekä muihin kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähi-suhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla. Turvakotitoiminnan valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluu Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle, joka valitsee turvakotipalvelun tuottajat.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	1 000
Yhteensä	1 000
2021 talousarvio	23 550 000
2020 IV lisätalousarvio	—
2020 talousarvio	22 550 000
2019 tilinpäätös	19 550 000

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan maakuntien, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten kuntien tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alueellisen toiminnan ylläpidon varmistaminen	250
Tasomuutos	-300
Yhteensä	-50
2021 talousarvio	3 000 000
2020 talousarvio	3 050 000
2019 tilinpäätös	2 950 000

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi
- 2) enintään 70 000 euroa sovittelutoiminnan kehittämisestä ja järjestämisestä Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin toimintamenoihin
- 3) rikos- ja riita-asioiden sovittelun tietojärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvien menojen maksamiseen, sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle sovittelun tietojärjestelmän ylläpito- ja kehitystehtäviin.

Selvitysosa: Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005, 7 §) mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on velvollinen järjestämään sovittelutoiminnan siten, että palvelua on saatavissa asianmukaisesti toteutettuna koko maassa.

Valtion korvauksen arvioidaan kattavan sovittelutoimintaan osallistuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvauksen yhteismäärä maksetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) käytettäväksi THL:n kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle sovittelutoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin (1015/2005, 12 §) rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (267/2006) mukaisesti. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos maksaa korvauksen ennakkona palveluntuottajille ja huolehtii korvauksen käytön valvonnasta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	150
Yhteensä	150
2021 talousarvio	7 100 000
2020 talousarvio	6 950 000
2019 tilinpäätös	7 100 000
<i>(65.) Lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen vahvistaminen (siirtomääräraha 2 v)</i>	
2019 tilinpäätös	1 100 000

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat terveystalouden, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen menoista sekä UKK-instituutin valtionavustuksesta. Terveyden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveystaloutta toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveystaloudesta vastaavia toimijoita.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjänä ja edistäjänä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin.

Terveydenvalvonta (momentti 33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n kemikaali-, kosmetiikka-, geeniteknikka- ja säteilylainsäädännön toimeenpanoon ja rakennusten kosteus- ja homevaurioiden selvittämisen kehittämiseen.

Tavoitteet:

- elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen
- turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus
- vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita
- ehkäistä geeni-, bio- ja nanoteknologiaan liittyviä terveyshaittoja.

Rokotteiden hankinnan ja tartuntatautien valvonnan (momentit 33.70.20 ja 33.70.22) painopisteinä ovat rokotusohjelman kehittäminen sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta, hoitoon liittyvien infektioiden ja mikrobilääkeresistanssin torjunta, HIV- ja hepatiitti-infektioiden ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen ehkäiseminen, varautuminen vakaviin epidemioihin ja kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavan torjuntatyön vahvistaminen.

Tavoitteet: ylläpitää tartuntatautien torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seurantarjestelmiä sekä ohjata ja tukea tartuntatautien torjuntatyötä kunnissa, sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tutkii tartuntatauteja, seuraa ja selvittää tartuntatautien ilmaantumista ja esiintymistä, kehittää niiden diagnostiikkaa, seuranta- ja torjunta- sekä tiedottaa niistä ja antaa väestölle ohjeita tartunnan välttämiseksi ja leviämisen ehkäisemiseksi. THL huolehtii osaltaan rokotehuollos-

ta, rokotteiden vaikutusten seuraamisesta sekä rokotteiden ja rokotusten haittavaikutusten selvittämisestä. THL toimii Euroopan unionin tartuntatautiin epidemiologisesta seurannasta ja tartuntatautiin ilmoittamisesta vastaavana toimivaltaisena:

- rokotuksien ehkäistävien tautien matala esiintyvyys ja hyvän rokotuskattavuuden ylläpitämien sekä parantaminen (esimerkkinä hinkuyskän ilmaantuvuus, yli 65-vuotiaiden influenssarokotuskattavuus)
- tartuntatautiin leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kampylobakteerilöydösten ilmaantuvuus, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärä)
- Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvän tartuntatautiin tilanteen säilyttäminen (esimerkkinä tuberkuloosin ja MRSA-löydösten ilmaantuvuus sekä hoitoon liittyvien infektioiden ilmaantuvuus)
- HIV- ja hepatiitti C-infektion ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen leviämisen ehkäisy (esimerkkinä HIV- ja hepatiitti C-tapausten ilmaantuvuus), klamydiatapausten ilmaantuvuus, kansallisten strategioiden päivitykset)
- pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen (esimerkkinä kansallisen pandemian varautumissuunnitelmien päivitys)
- Suomen aktiivinen osallistuminen Euroopassa, lähialueilla ja globaalisti tartuntatautiin uhkien torjuntaan, leviämisen ehkäisyyn, seurantajärjestelmien kehittämiseen sekä terveysturvallisuuden edistämiseen.

Terveyden edistämisen (momentti 33.70.50) käyttötarkoituksena on terveyden edistäminen sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin ehkäisy ja vähentäminen. Vuoden 2021 terveyden edistämisen määrärahalta tuetaan erityisesti kunnissa toteutettavaa terveyden edistämisen toimintaa. Toiminnan tulee kohdentua vähentämään alkuvuodesta 2020 koronakriisin negatiivisia vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja terveyteen sekä eriarvoisuuden vähentämiseen.

Painopisteet vuodelle 2021 ovat:

- ”Ikäystävällisen kunnan” hyvinvointijohtamisen vahvistaminen kehittämällä kuntien, alueellisten toimijoiden ja järjestöjen yhdyspinnalla olevien toimintamallien johtamis- ja yhteistyökäytäntöjä. Käytäntöjen tulee tukea poikkeusolojen aiheuttamien, ikääntyneisiin kohdistuvien haittojen tunnistamista ja vähentämistä. Ikäystävällisessä kunnassa iäkkäiden asukkaiden toiveita ja tarpeita kuunnellaan, jotta heillä on mahdollisuus hyvään ja oman näköiseen elämään
- Kulttuurihyvinvoinnin edistäminen kunnan ja alueellisten toimijoiden yhteistyönä sekä toimintamallien kehittämisen kulttuurihyvinvointitoiminnan vahvistamiseksi kohdentuen erityisesti koronakriisin negatiivisia vaikutuksia kohdanneisiin ryhmiin
- Ikääntyneiden ja/tai työelämän ulkopuolella olevien hyvän ravitsemuksen laadun, ruoan saatavuuden ja yhteisöllisten ruokailumahdollisuuksien edistäminen. Kehitettävien toimenpiteiden tulee olla sovellettavissa myös poikkeusoloissa
- Pakka-toimintamallin mukaisten yhteisövaikuttamisen keinojen jatkokehittäminen asukkaiden osallistamiseksi paikalliseen alkoholin, tupakka- ja nikotiini tuotteiden sekä rahapelien saatavuuden sääntelyyn ja huumausaineiden käytön ehkäisyyn. Kohderyhmänä tulee olla erityisesti koronakriisissä tunnistetut haavoittuvat ryhmät.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen (momentti 33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitäville työterveyshuoltoasemille.

Tavoitteet:

— varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten valtioneuvoston asetuksessa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013) säädetään

— turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve

— nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2019—2021

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Terveysvalvonta			
Vesivälitteiset epidemiat			
— epidemioiden lukumäärä	4	4	4
— sairastuneet henkilöt	40	380	380
Tartuntatautiin torjunta ja rokotteiden hankinta			
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	49	45	45
Hinkuyskätapaukset, lkm	557	700	700
Kampylobakteerilöydökset, lkm	3 380	4 600	4 600
Epidemioiden epäilyilmoitukset	81	75	75
Tuberkuloositapaukset, lkm	224	220	270
MRSA/resistentit stafylokokkilöydökset, lkm	44	45	50
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	150	150	165
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 187	1 150	1 150
Hepatiitti B-virustartunnat, lkm	234	230	220
Tippuritartunnat, lkm	605	600	500
Kupparitartunnat, lkm	246	225	225
Klamydiatartunnat, lkm	16 178	16 000	16 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus			
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	44	45	45

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 34 840 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntatautilain (1227/2016) 44 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämisestä sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämisestä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmästä sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen

2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun

3) rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen

4) rokotteiden hankintapäätösprosessiin liittyviin kustannuksiin

5) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämiseksi sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämiseksi.

Määrärahaa saa käyttää enintään 600 000 euroa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuosittain määrittämien riskialueiden väestön TBE-rokotuksiin.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 34 840 000 euroa. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 5 000 000 euroa. Rokotteiden välitystoimintaan ja muuhun rokotteiden hankintaan, huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 500 000 euroa.

TBE-rokotusohjelmassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittää vuosittain ne maantieteelliset alueet, joilla rokotuksia tulee toteuttaa osana kansallista rokotusohjelmaa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on budjetoitu momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Pneumokokkirokotteet riskiryhmille	4 200
Yhteensä	4 200
2021 talousarvio	34 840 000
2020 IV lisätalousarvio	110 000 000
2020 talousarvio	30 640 000
2019 tilinpäätös	28 990 000

21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 545 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveydensuojelulain (763/1994), geenitekniiikkalain (377/1995), kemikaalilain (599/2013), säteilylain (859/2018) ja kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) edellyttämästä terveysturvonnasta, terveysturvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

2021 talousarvio	545 000
2020 talousarvio	545 000
2019 tilinpäätös	650 000

22. Tartuntatautiin valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 460 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (1227/2016) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen
- 2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen
- 3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

2021 talousarvio	460 000
2020 II lisätalousarvio	600 000 000
2020 I lisätalousarvio	60 000 000
2020 talousarvio	460 000
2019 tilinpäätös	550 000

50. Terveiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätiöille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveyden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, euroa/vuosi

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Kuntien ja tulevien maakuntien hyvinvointijohtamisen kehittäminen	350 000	400 000	400 000
Tupakan, alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden käytön ja niistä aiheutuvia haittojen ehkäisy ja väheneminen	330 000	310 000	310 000
Yhteiskunnallista markkinointia hyödyntävien menetelmien kehittäminen	200 000	300 000	310 000
Lasten ja nuorten ylipainon ehkäisy ja vähentäminen ruokavalion ja fyysisen aktiivisuuden avulla	310 000	-	-
Positiivisen mielenterveyden edistämisen menetelmien käytön vahvistaminen sekä itsemurhien ehkäisyn tuki	-	-	-
Seksuaaliterveyden vahvistaminen	-	-	-
Ikääntyneiden hyvän ja laadukkaan ravitsemuksen edistäminen	-	275 000	300 000
Kulttuuritoiminnan saavutettavuuden ja saatavuuden edistäminen kunnan ja alueellisten toimijoiden monitoimijaisena työnä	-	335 000	320 000
Lasten ja nuorten turvallisuus digimaailmassa	-	345 000	330 000
Rahoitettujen hankkeiden hallinnointi	10 000	35 000	30 000
Yhteensä	2 200 000	2 000 000	2 000 000

2021 talousarvio	2 000 000
2020 talousarvio	2 000 000
2019 tilinpäätös	2 200 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkäriin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Erikoislääkärikoulutuksen ja määrärahan tavoitteena on turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Työterveyshuollon erikoislääkäreiden osaamiselle osuu jatkuvasti entistä suurempia työterveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen vaatimuksia muuttuvassa työelämässä. Koulutettujen lääkäreiden tarve ei ole vähenemässä lähivuosina. Määräraha on mitoitettu niin, että yhden erikoislääkäriin pätevyyteen johtavan koulutuksen korvauksen suuruus on 64 700 euroa. Pätevyyden saaneiden erikoislääkärien määrä oli 37 vuonna 2019 (40 vuonna 2018, 44 kpl vuonna 2017 ja 36 kpl vuonna 2016). Vuosina 2020 ja 2021 suoritetaan arviolta 45 tutkintoa kumpanakin vuonna.

2021 talousarvio	2 900 000
2020 talousarvio	2 900 000
2019 tilinpäätös	1 900 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 928 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiön ylläpitämälle UKK-instituutille (laki valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiölle (1284/2010) 2 §).

Selvitysosa: Avustus on tarkoitettu UKK-instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittäminen ja tutkimus.

2021 talousarvio	928 000
2020 talousarvio	928 000
2019 tilinpäätös	928 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen tarkoituksena on tukea maatalousyrittäjien sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Turkistuottajien lomituspalvelujen ja poronhoitajien sijaisapuvun tarkoituksena on tukea turkistuottajien ja poronhoitajien työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Maatalousyrittäjät ja turkistuottajat voivat valita joko kunnan paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut tai itse järjestetyt lomituspalvelut. Poronhoitajien sijaisapu on itse järjestetty lomituspalvelu.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannuserusteisesti. Päätoimisilla maatalousyrittäjillä on oikeus 26 ilmaiseen vuosilomapäivään. Sijaisapua annetaan pääsääntöisesti muillekin kuin päätoimisille maatalousyrittäjille, jotka ovat sairauden tai muun laissa säädetyn tilapäisen syyn vuoksi estyneitä hoitamasta maatalousyrityksen päivittäin välttämättömiä kotieläinten hoitotoimia. Sijaisapua myönnetään vain tietyin edellytyksin ja siitä peritään palvelumaksu. Päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan lisäksi myöntää tuettua ja täysin maksullista lomittaja-apua. Muille kuin päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan myöntää vain täysin maksullista lomittaja-apua.

Turkistuottajien lomituspalveluista (vuosiloma ja lisävapaa) aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa. Korvattavien palvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Poronhoitajilla on mahdollisuus hankkia itselleen työkyvyttömyyden perusteella sijaisapua, jonka kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa. Korvattavan palvelun enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen paikallishallinnon järjestämisestä on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela). Käytännössä lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin. Paikallisyksikköjen määrää on tarkoitus vähentää nykyisestä 39:stä noin kymmeneen seuraavien vuosien aikana. Yhdistäminen säästää kustannuksia pitkällä aikavälillä, parantaa toiminnan laatua ja vähentää henkilöresursseja.

Toiminnan laajuus

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Maatalousyrittäjät			
1. Vuosilomatoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	14 945	14 048	13 205
Lomituspäivien lukumäärä	377 750	355 085	333 780
Lomituspäiviä/käyttäjä	25,28	25,28	25,28
Lomitustuntien lukumäärä	2 457 701	2 310 239	2 171 625
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,51	6,51	6,51
2. Sijaisaputoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	7 983	7 516	7 065
Lomituspäivien lukumäärä	217 383	204 458	192 191
Lomituspäiviä/käyttäjä	44,10	44,10	44,10

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Lomitustuntien lukumäärä	1 503 100	1 413 731	1 328 907
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,91	6,91	6,91
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu			
Palvelujen käyttäjät	7 983	7 516	7 065
Lomituspäivät	71 614	67 424	63 378
Lomituspäiviä/käyttäjä	8,97	8,97	8,97
Lomitustunnit	473 328	445 629	418 891
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,61	6,61	6,61
Turkistuottajat			
1. Vuosiloma			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	442	430	420
Lomituspäivät	7 829	7 722	7 560
Lomituspäiviä/käyttäjä	17,71	18,00	18,00
Lomitustunnit	55 098	54 345	53 205
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	7,04	7,04	7,04
2. Lisävapaa			
Palvelujen käyttäjät	279	277	271
Lomitustunnit	29 845	30 486	30 145
Lomitustunteja/käyttäjä	107	110	111
Poronhoitajien sijaisapu			
Sijaisavun myöntämispäätöksiä	176	150	160
Lomitustunnit	16 993	13 858	16 465
Lomitustunteja/päätös	96,55	92,38	102,61
Käyttäjiä	126	140	155
Lomitustunteja/käyttäjä	134,86	98,99	106,23

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 117 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu vuoden 2019 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2020 ja 2021.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lomituslainsäädännön voimaantulon myöhentäminen	-6 000
Tasomuutos	250
Yhteensä	-5 750

2021 talousarvio	117 000 000
2020 talousarvio	122 750 000
2019 tilinpäätös	123 953 749

41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomituksen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa ja maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

2021 talousarvio	1 900 000
2020 talousarvio	1 900 000
2019 tilinpäätös	1 900 000

42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) 16 §:n mukaiseen sijaisavun kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Poronhoitajille järjestetään maksullista sijaisapua työkyvyttömyyden aikana enintään 200 tuntia ja 90 päivää kalenterivuoden aikana. Lomituspalvelujen enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	50
Yhteensä	50

2021 talousarvio	300 000
2020 IV lisätalousarvio	100 000
2020 talousarvio	250 000
2019 tilinpäätös	250 000

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 19 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspäätöslain (1231/1996) 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspäätösten hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille

3) turkistuottajien lomituspäätöslain (1264/2009) 24 §:n ja poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) nojalla päätösten hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määräraha arvioidaan käytettävän kuntien lomituspäätösten kustannuksiin 13 521 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspäätösten kunnille aiheutuvat kustannukset sekä eräille kunnille maksettava harkinnanvarainen lisäkorvaus. Maataloustuottajien eläkelaitokselle lomituspäätösten hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin arvioidaan käytettävän 1 619 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspäätösten hallinnosta eläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen vähennys	-3 000
Lomitusalueiden yhdistäminen, liitoskustannus	2 000
Välit viljelijästä-hanke (HO 2019, kertaluonteinen)	2 000
Yhteensä	1 000

2021 talousarvio	19 140 000
2020 talousarvio	18 140 000
2019 tilinpäätös	18 140 000

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään harkinnanvaraisina avustuksina yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille Veikkaus Oy:n tuotoista hakemusten perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) käsittelee avustushakemukset, laatii avustusehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja tekee avustettujen toiminnan tuloksellisuusseuranta. Avustuksista päättää sosiaali- ja terveysministeriö pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Veikkaus Oy:n tuotoista myönnettiin vuonna 2020 avustuksia yhteensä 380 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Tuottoa käytettiin myös sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintaan 2,9 milj. euroa. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 25 milj. euroa sotilasvammakorvauksiin, 25 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 38 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 2,5 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palveluiden kuntoutukseen, tuoton käyttö oli yhteensä 473,4 milj. euroa.

Veikkaus Oy:n tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2021 yhteensä 380,6 milj. euroa. Tästä määrästä jaettaisiin avustuksina 310 milj. euroa momentilta 33.90.50. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön yhteensä 67,7 milj. euroa, josta sotilasvammakorvauksiin 20 milj. euroa, korvauksia sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin 16 milj. euroa, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin 1,3 milj. euroa ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin 30,4 milj.

euroa. Lisäksi osoitetaan 2,9 milj.euroa momentille 33.01.01 sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintamenoihin. Vastaava tulo 380,6 milj. euroa on merkitty momentille 12.33.90.

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 310 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa:

Avustetun toiminnan strategiset tavoitteet

- vähentää eriarvoisuutta ja lisätä yhdenvertaisuutta sekä osallisuutta elämäntilanne ja tausta huomioiden
- vahvistaa yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta sekä lisätä erilaisten ihmisten kohtaamista ja keskinäistä ymmärrystä
- vahvistaa ihmisten voimavaroja ja auttaa pitämään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä.

Vuonna 2021 STEA:n avustuksissa painotetaan erityisesti

- järjestöjen yhteistyön vahvistamista kuntien ja maakuntien sekä tulevien sosiaali- ja terveyskeskusten kanssa, jotta kansalaisten osallistumismahdollisuudet ja järjestöjen mahdollistama toiminta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja ongelmia kohdanneiden auttamiseksi huomioitaisiin mahdollisimman hyvin tulevissa sote- ja maakuntauudistuksen rakenteissa
- osatyökykyisten työllistymisen edistämistä (Paikka auki -avustusohjelma).

Avustuskokonaisuudet

1) Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää järjestöjen ohjaavia ja vaikuttamiseen liittyviä toimintoja kuten viestintä ja vaikuttamistoiminta, edunvalvonta, kehittämistoiminta, arviointi ja tutkimus ja jäsenjärjestöjen tukeminen.

2) Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää terveyttä, työ- ja toimintakykyä ja ihmisten itsenäistä elämäntilannetta edistävää toimintaa. Toimintaa suunniteltaessa on tärkeä ottaa huomioon ihmiset, joiden on vaikea saada tukea toimintakykynsä vajeisiin tai jotka eivät osaa itse ohjautua avun piiriin.

Avustuskokonaisuuteen kuuluu Paikka auki II -osatyökykyisten ja nuorten työllistymisen avustusohjelma, jonka tavoitteena on edistää työelämävalmiuksia ja työllistymistä.

3) Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen

Avustuskokonaisuus sisältää ihmisten kohtaamisen ja osallisuuden mahdollistamista sekä sosiaalisten taitojen vahvistamista.

Avustuskokonaisuus sisältää erityisryhmien asumismahdollisuuksien ja -valmiuksien parantamista sekä asunnottomuuden poistamista. Erityisryhmät määritellään Avustusoppaassa.

4) Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen

Avustuskokonaisuus sisältää toimintaa, jolla autetaan ihmisiä erilaisissa kriisitilanteissa ja ehkäistään arjen turvallisuutta uhkaavia ongelmia. Avustuskokonaisuuteen sisältyy myös vapaaehtoinen pelastuspalvelu ja siihen liittyvä vapaaehtoisten koulutus.

Avustustoiminnan avustuskokonaisuuksien toteutunut/arvio 2019–2021 (milj. euroa)

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Järjestöjen toimintaedellytysten ja perusrahoituksen turvaaminen	119	116	-
Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	85	91	-
Yhteisöllisyyden ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen	81	87	-
Erityisryhmien asumisen tukeminen	22	25	
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	32	36	-
Työelämäosallisuuden vahvistaminen	23	25	
Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen			103
Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen			93
Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen			84
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen			30
Yhteensä	362	380	310

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajeittain toteutunut/arvio vuosina 2019–2021 (milj. euroa)

	2019 toteutunut	2020 arvio	2021 arvio
Yleisavustukset	68	68	63
Kohdennetut toiminta-avustukset	190	203	179
Investointiavustukset	16	18	9
Hankeavustukset	88	91	59
Yhteensä	362	380	310

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Veikkauksen tarkentuneet tulosenusteet sekä järjestöille maksettavien avustusten tarkentuminen	-70 000
Yhteensä	-70 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	310 000 000
2020 II lisätalousarvio	5 000 000
2020 talousarvio	380 000 000
2019 tilinpäätös	363 289 000